

BEOGRAD

i tačka.

Vodič kroz
svetsku
metropolu
provoda

Prestonica Srbije ima najbolju ponudu noćnog života i zabave u svetu

Skitadžije tvrde: Beograd neprikosnoven

Prema izdanju „1000 Ultimate Experiences“ najpoznatijeg svetskog izdavača turističkih vodiča **Lonely Planet**, Beograd je uvršten na prvo mesto u kategoriji najbolje ponude noćnog života i zabave. Prestonica Srbije je tako, u ovoj kategoriji, nadmašila drugoplasirani Montreal, koji je sve popularniji među stranim turistima zbog „radosti življenja“, čemu najviše pridonosi studentska populacija i boemska atmosfera u starim gradskim četvrtima, kao i šarolika kulturno-zabavna ponuda za noćne provode. Sledi Buenos Ajres „zbog jedinstvene mešavine evropske i južnoameričke kulture“ i „urođene strasti za ples“, a potom su uvršteni Dubai, Solun, La Paz, Kejp Taun, Baku, Oklend i Tel Aviv.

Prema autorima vodiča, Beograd je časnno mesto zaslužio zahvaljujući broju restorana, splavova na Dunavu i Savi, kafića, noćnih klubova, izložbi i sl. Kako piše Lonely Planet, sve ponudeno upotpunjeno je i duhom stanovništva.

Tako se barem navodi u vodiču kroz destinacije i mesta u svetu koja su specifična po nečemu. Među kategorijama, osim one u kojima je, prema autora bedekera, Beograd superioran, jesu i one kao **Najspektakularnije prirodne lepote, Najlepše zgrade, Najbizarniji restorani i barovi, Najneverovatniji tropski rajeve, Najsrećnija mesta na svetu, Najekscitirana mesta, Najbolja mesta za krizu srednjih godina, Najčudnije biljke i gde ih pronaći, Najbolja mesta za smrtnu grehu, Izgubljeni gradovi sveta, Najbolje biciklističke avanture...**

U uvodu knjige, osnivač Lonely Planet, Toni Viler piše: „Uvek sam putovao s listama: stvari koje zaista moram učiniti, iskustva kroz koja moram proći i mesta za koja jednostavno ne razumem zašto ih već nisam obišao. Ova knjiga ima liste koje sam sastavio i proširio u svim pravcima.“ I, nisu baš svi stvoreni za to da uživaju u najbizarnijim restoranima, krizi srednjih godina, botanici, ekscentričnostima i gresima svakojakih vrsta... ipak, malo je onih koji ne uživaju u uživanju i zabavi. A tu je, ako je suditi po najpoznatijim svetskim skitadžijama, Beograd, za sada, neprikosnoven. I tačka.

Gradonačelnik Beograda Dragan Đilas o priznanju koje je Beograd dobio od svetskog turističkog vodiča Lonely Planet

Podsticaj turizmu

Verujem da će Beograd, pored grada u kome se možete dobro zabaviti, uskoro postati i značajna destinacija kulturnog turizma: Dragan Đilas

Zlatija Vuković

OTVORENOG SRCA

Uvek mi je veoma drago kada Beograd dobije neko priznanje, a naročito ako ono stigne od tako renomiranog časopisa kao što je *Lonely Planet*. Nadam se da će ova nagrada biti značajan podsticaj našem turizmu i ljudima u njemu da se još više angažuju na promociji Beograda, kako bi on postao jedna od značajnijih turističkih destinacija u ovom regionu. On to svakako zasluhuje zbog fantastičnog položaja, na ušću najveće evropske i domaće reke, bogate istorije, mnoštva kulturno-istorijskih spomenika isprepletanijh kultura Istoka i Zapada, atraktivnih izletišta, mogućnosti za dobru zabavu i provod, što je uočio i časopis *Lonely Planet*, ali i zbog ljubaznih domaćina koji su spremni da svojim gostima omoguće da se u njihovom gradu dobro osećaju i da im boravak u njemu ostane u prijatnoj uspomeni. Verujem da će Beograd, pored grada u kome se možete dobro zabaviti, uskoro postati i značajna destinacija kulturnog turizma - kaže gradonačelnik Beograda Dragan Đilas povodom nedavne informacije da se glavni grad Srbije, po provodu koji nudi, nalazi među svetskim metropolama, a sve u organizaciji najpoznatijeg svetskog turističkog vodiča - *Lonely Planet*.

● **Šta je to što Beograd ima, a što je po vašem mišljenju uticalo na to da bude stavljen na listu najboljih gradova za provod?**

- Pretpostavljam da je to, pre svega, prijatna atmosfera i dobra zabava u mnogobrojnim savremenim, lepo urađenim restoranima, klubovima, barovima i na splavovima, ljubazni ugostiteljski radnici i bogata gastronomska ponuda hrane i pića iz svih delova sveta. Verovatno su doprineli šarm i temperamentnost na beogradskim ulicama i trgovima, kao i gostoprimaljivi domaćini. Kad smo već kod prijatnog provoda, uskoro će Nova godina, koju većina Beograđana sa mnogobrojnim gostima, od 2000, tradicionalno dočekuje na trgovima, a prvi novogodišnji dan provede u Ulici otvorenog srca. To je postao svojevrsan turistički brend našeg grada o čemu svedoči veliki broj stranaca koji tada dolaze u Beograd da bi osetili njegov savremen život.

● **Šta preporučujete strancima kada dođu u Beograd: gde da odu i da se dobro provedu?**

- Zavisí od toga šta ko podrazumeva pod dobrim provodom. Mislim da bi svakako trebalo da prođu nekom od turističkih tura po Kalemegdanu, upoznaju se sa njegovom viševekovnom burnom istorijom i pogledaju sa platoa kod Pobjednika ušće Save u Dunav, zatim da nekim od turističkih brodića pogledaju Beograd sa reka, obidu najznačajnije kulturno-istorijske spomenike u gradu u doživljaj njegov savremeni život. Ukoliko imaju više vremena, mogli bi da obidu Adu Ciganliju, najomiljenije gradsko kupalište i izletišta nadomak centra grada, Avalu i Kosmaj. Avala ponovo ima toranj sa koga se pruža zaista fenomenalan pogled na čitav grad i na veliki deo Šumadije. Ukoliko su, pak, zainteresovani samo za zabavu predložio bih im da obidu neki etnorestoran i da uživajući u duhu starih vremena, uživaju i u dobroj hrani, možda neki restoran na obali Save i Dunava ili staru boemsku četvrt Skadarliju...

Cool breaks BELGRADE!

By Tourist Organization of Belgrade

Belgrade continues to draw the people all cities want to attract - young, educated, ambitious, wide opened - to survive the current recession & thrive when things turn around. What makes this city attractive, hip & what are current demo & relocation trends?

Cool tips

1. The official letter in Serbia and Montenegro is (Serbian) Cyrillic and streets and the most of institutions are marked by it. Because of the historical significance of many of the streets in

Belgrade, many have changed names over the last few years. Ask some young people what you are interesting for. Almost everyone speaks one of the world languages.

2. One of the things to do, typical for Belgraders, is to hang out at Kalemegdan or mingle in Belgrade cafes. All you have to do is present yourself at one of the locations.

3. The route of the tram #2 is the only circling around the center of the city - therefore the center of the city is often referred to as "krug dvojke", which, literally translated from Serbian, means - "the circle of two". This syntagma, besides its primary meaning - to define location, is well known metaphor with numerous connotations. It could

suggest that someone or something is open-minded, urban, modern, developed... Taking "krug dvojke" - a drive around the center by tram #2 is not what many tourists do but a very interesting experience.

4. Beogradska Filharmonija (Belgrade Philharmonic Orchestra) is the main source of entertainment for fans of classical music in Belgrade. So, when you are in town, check out their programme www.bgf.co.rs.

5. Serbian people are some kind fanatics for football. So, don't miss a soccer game if there is one www.crvenazvezdafk.com www.partizan.rs

6. A quest for bakeries, cakes and sweets shops in Belgrade is always rewarding one.

U prestonicu Srbije moguće je doći avionom, vozom, autobusom, ali i brodom - Savom i Dunavom

Svi putevi vode u Beograd

Prestonica Srbije postala je proteklih nekoliko godina jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija u Evropi. Međutim, osim uživanja u kulturnim i istorijskim znamenitostima Beograda, putnici namernici moraju napre da odluče na koji će način uopšte stići do glavnog grada Srbije.

Najlakši, ali i najbrži dolazak u Beograd moguć je avionom, posredstvom aerodroma *Nikola Tesla*. Vazдушna luka nalazi se na samo 18 kilometara od grada, u blizini prigradskog naselja Surčin. Pored njega prolazi autoput Beograd-Šid-Zagreb, kao i obilaznica oko Beograda. Na najveći aerodrom u Srbiji sleće desetak svetskih avio kompanija, od kojih je najredovniji nacionalni avioprevoznik - *Jat ervejs*. Kako bi putnicima olakšali putovanje avionom, na aerodromu postoji telefon za informacije o letovima - 011/209-4444, kao i Internet sajt www.airport-belgrade.co.rs. Istovremeno, informacije se mogu dobiti i posredstvom sajta *Jat ervejsa* - www.jat.com, dok se rezervacije mogu obaviti na telefon 0800-111-528.

Aerodrom *Nikola Tesla* sa centrom Beograda povezan je autobuskim prevozom *Jat ervejsa*, koji za samo pola sata pređe rutu od aerodroma, preko Novog Beograda, glavne Železničke stanice, do Trga Slavija. Od aerodroma do centra grada (Železnog venca) saobraća i javni gradski prevoz na liniji 72. Takođe, sva taksi udruženja voze do i od aerodroma, od kojih većina vožnju do bilo kog dela Beograda naplaćuje 900 dinara.

Osim avionom, u Beograd je moguće doći i vozom, do glavne Železničke stanice u samom centru grada. Direktni vozovi, ili sa presedanjem, saobraćaju do skoro svih krajeva Evrope. Iako srpske pruge nisu zadovoljavajućeg kvaliteta i ne omogućuju brz transport, do Beograda se železnicom ipak udobno stiže. Za svoje putnike Železnice Srbije daju komercijalne povlastice kao što su Inter Rail, Euro Domino, Railplus, Balkan Flexipass, Easy Travel Card, Euro<26, City Star i

Jedinstvena balkanska tarifa. Sve ostale informacije mogu se dobiti na sajtu www.zeleznicesrbije.com, ili na telefon kol centra - 011/ 360-2899.

Za razliku od „brzih pruga“, putna mreža do Beograda je daleko urednija. Kroz glavni grad Srbije prolazi evropski *Koridor 10*, koji povezuje Mađarsku na severu i Bugarsku i Makedoniju na jugu. Prestonica Srbije autoputem je povezana i sa Hrvatskom, dok je Ibarska magistrala zasad jedina veza prema Crnoj Gori. Magistralni put od Beograda vodi i prema Rumuniji.

Od evropskih metropola Beogradu je najbliža Budimpešta (383 kilometra), dok je od Beča udaljen 621 kilometar, a slede Prag (901 km), Atina (1.090 km) i Brisel (1.702 km). Putnici koji kroz Srbiju do Beograda reše da dođu sopstvenim vozilom, sve informacije mogu dobiti od *Auto-moto saveza Srbije* na telefon 987, kao i na sajtu www.amss.org.rs.

Redovnim autobuskim linijama Beograd je sa ostatkom Evrope, ali i Srbije, povezan preko Beogradske autobuske stanice koja se nalazi tik uz glavnu Železničku stanicu. Informacije o kartama tokom celog dana mogu se dobiti na telefon 011/ 264-4455, dok se podaci o međunarodnim linijama mogu dobiti od *BAS turista*, na telefone 011/ 2627-146 i 011/2622-526.

Možda i najatraktivniji, ali nažalost i najnerazvijeniji jeste rečni turizam, iako kroz Beograd prolaze dve velike evropske reke, Sava i Dunav. Ipak, broj stranih turista koji brodom dolaze u Beograd sve je veći, kao i broj evropskih kompanija koje organizuju krstarenja Dunavom do Beograda. Na taj način Luka *Beograd* na Dunavu je sve važniji saobraćajni, pretovarni i robnotransportni centar srednje Evrope, na preseku dva panevropska transportna koridora rečnog i drumskog saobraćaja. Sa druge strane, na Savi se nalazi savremeno putničko pristanište koje istovremeno može da primi nekoliko velikih krstarećih putničkih brodova.

Radovan Bibić

Fotografije: Stefana Savić

Cool Belgrade programmes

Bachelors parties

- Bars, clubs, floating boats - Magacin club Karadordeva 2-4, 062 715 848, Mr. Stefan Brown, Nemanjina 4, tel. 065556 64 56, Danube coastline floating boats.
- The morning after coffees, juices & breakfast www.greenet.co.yu, elixir juice bar www.elixir.rs or in one of speak easies.
- Visit the most famous Strahinjica bana st.
- Go for a burek, www.burek.ba.

Extreme urbanist special

- Extreme sports - Ada ciganlija www.adaciganlija.rs.

- Skate park www.facebook.com/skatepark.
- Street basketball - The most famous court in the city is Kalemegdan, down the old fortress and right in front of the Main Street Knez Mihajlova, one of the big tourist's attractions of the city. Another great court is Ada Ciganlija, the motto is "never play against three old men". In fact at Ada Ciganlija you can find some 50-year-old men who can destroy, technically and physically, the 80% of the young ballers.
- Plastic, Address: Takovska 34 - another big rave/techno club in the center of town frequently visited by top international DJs. Plastic club is one of the most popular clubs in Beograd during the winter.

Single and the city

- Spa & Wellness centers www.wellnesscityclub.com/en, www.spacentar.co.rs, www.orangezone.rs, www.thewellnessland.com, www.corpore.rs, www.balidetox.com, www.colonialsun.com.
- Restaurant Reka, Kej oslobođenja 73b, 2611 625, www.reka.co.rs.
- Cantina de Frida, restaurant & bar Karadjordjeva 2-4, 2181-107 www.cantinafrida.com.
- Crveni petao bar, bar Cara Lazara 16, tel. 262 0050
- In the summer time.
- Informbiro bar Studentski trg 11, tel. 262 9491.
- Bitef Art Cafe club Mira Trailovici Sq 3229-822 www.bitefartcafe.co.rs.

>>

Javni transport obavlja se autobusima, tramvajima, trolejbusima i taksi vozilima

Efikasan prevoz i bez metroa

Dvomilionska prestonica kao što je Beograd, iako naizgled nije tako, ima dobro uređen unutrašnji javni prevoz kojim se, uz izvesnu dozu strpljenja, može prevesti celim gradom. Tako Beograd ima relativno efikasan prevoz i bez metroa koji poseduje većina evropskih metropola.

Najzastupljeniji je javni gradski prevoz sa oko 130 linija u dnevnom i noćnom saobraćaju. Više od dve trećine tog prevoza čini Gradsko saobraćajno preduzeće *Beograd* (GSP), dok je deo transporta putnika poveren privatnim prevoznicima. GSP prevoz u dnevnom saobraćaju organizuje autobusima, tramvajima i trolejbusima. Autobuski sistem ujedno je i najmoderniji sa prosečnom starošću autobusa oko šest godina, dok su tramvaji i trolejbusi, čije se obnavljanje očekuje, stari i do dve decenije.

U dnevnom prevozu, bilo u GSP ili kod „privatnika“, važi karta ili markica Integrisanog tarifnog sistema, koja se može kupiti na trafikama i prodajnim mestima ili u samom vozilu. Kartu u autobusu treba platiti 80 dinara za jednu zonu (42 dinara na kiosku), odnosno 100 dinara za dve zone (65 dinara na kiosku). U noćnom prevozu cena karte je 100 dinara u jednoj i 140 dinara u dve zone, odnosno do pri-

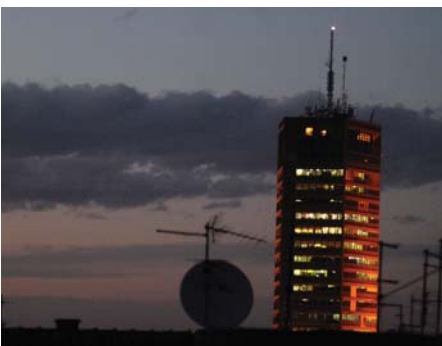
gradskih naselja. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na internet adresi www.gsp.rs ili na telefone 011/2629-019 (dispečerski centar), ili posredstvom govornog automata 011/3033-370 i 011/3033-371. U Beogradu saobraća i osam linija minibus prevoza koji je poveren dve-ma privatnim firmama.

Na ulicama Beograda vozi i 14 udruženja taksi prevoznika. Iako studija grada preporučuje da na ulicama treba da bude samo 4.500 taksi vozila, prema nezvaničnoj evidenciji ima ih oko 7.000, pa je do vozila veoma lako doći. Sa druge strane, Beogradom, prema proceni, taksira i oko 3.000 „divljaka“, odnosno taksista bez dozvole za tu delatnost.

Putnici zato treba da povedu računa i da plaćaju samo cenu po važećem cenovniku i taksimetru, a ukoliko primete nelogičnost mogu da zatraže račun i da se potom žale nadležnim inspekcijama. Naime, „start“ odnosno početak vožnje treba platiti „samo“ 129 dinara, dok kilometar vožnje u prvoj tarifi košta 49 dinara, a u noćnoj 64 dinara. Sat vremena čekanja, u šta se računa i zaustavljanje na semaforima, košta 600 dinara. Sa druge strane, većina udruženja daje popust na vožnju ako se taksi pozove telefonom i oni iznosi od 20 do 30 odsto cene vožnje. **R. B.**

Fotografije: Stevana Savic

Zlatija Vuković CITY BREAK

Ove godine Beograd je, za prvih deset meseci, posetilo oko 400.000 gostiju, od toga oko 300.000 gostiju dolazi iz inostranstva. Broj gostiju iz inostranstva porastao je za sedam odsto u odnosu na isti period prošle godine, što je uspeh, jer većina evropskih destinacija u ovoj godini beleži pad. Ukupan broj noćenja u Beogradu, za prvih deset meseci, iznosi oko milion, što je za četiri odsto više nego u 2008. Stranci su ostvarili skoro 700.000 noćenja, što je za 16 odsto više nego lane u istom periodu. Na ovaj broj gostiju koji su boravili u Beogradu treba dodati i oko 50.000 gostiju koji su u Beograd došli velikim brodovima koji su krstarili Dunavom - kaže Jasna Dimitrijević, direktorka Turističke organizacije Beograd.

● Ko su najčešći posetioci Beograda?

- Najveći broj gostiju dolazi iz Slovenije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Nemačke, Italije, Hrvatske, Grčke, Bugarske, Francuske i Velike Britanije. Po istraživanjima koja smo radili zajedno sa Zavodom za statistiku i informatiku grada Beograda, negde oko 60 odsto gostiju su poslovni ljudi, a ostalo su gosti koji su posetili grad turistički. U Beogradu se tokom godine odžava veliki broj međunarodnih skupova - kongresa i sastanaka na koje ljudi dolaze poslom, ali činjenica je da oni dobar deo vremena provode u gradu (razgledanja grada, kupovina, gastonomska ponuda, kupovina suvenira) tako da se kroz njihov boravak ostvaruje značajan prihod. Mladi ljudi koji danas imaju značajna turistička kretanja često Beograd stavljaju kao jedan od nezaobilaznih gradova na svome proputovanju. Velike manifestacije kao što su beogradski festival piva, proslava Nove godine, koncerti, ali i više od 300 manifestacija u sferi kulture koje se održavaju u Beogradu doprineli su da se Beograd nađe na toj listi. Mladi ljudi nisu veliki potrošači, ali su veoma značajni jer savremenim tehnologijama potpomažu promociji destinacije, a i činjenica je da će i u budućnosti posetiti destinaciju u pratnji svojih prijatelja ili porodice.

● Koliko turisti, u proseku, borave u Beogradu?

- Prosečan broj dana koje turisti provedu u Beogradu je oko 2,65 što je, moram priznati, dobar prosek za gradsku destinaciju.

● Koliko turisti potroše novca u našoj prestonici?

- To je teško izračunati, ali pretpostavimo da pored smeštaja (hotel, hostel ili privatn

Jasna Dimitrijević, direktorka Turističke organizacije Beograd

Mladi strani turisti najbolji promoteri Beograda

smeštaj), gde se cene kreću u zavisnosti od kategorije i tipa smeštaja, gosti imaju trošak hrane (ručak i večera), kupovine (odevni predmeti i suveniri), ulaznica za muzeje, pozorišta, razgledanja grada i druga interesovanja. Ukoliko uzmemo prosečne cene ovih usluga i proizvoda, onda možemo da okvirmo pretpostavimo da je to negde između četiri i šest hiljada dinara, bez smeštaja.

● Kakva je saradnja TOB i hotela u promociji turizma u Beogradu?

- Turistička organizacija Beograda je izdala vodič kroz beogradske hotele i u njemu su svi podaci o ponudi i uslugama hotela. Takođe, u toku je dogovor sa hotelima sa tri i četiri zvezdice o zajedničkoj promociji *city break* projekta (vikend u Beogradu sa nižim cenama ovih hotela, nižim cenama avio-prevoza i ostalim promotivnim aktivnostima na ovu temu). Sve više hoteli direktno učestvuju na sajmovima u inostranstvu, sa promocijom svojih usluga direktnim partnerima. Takođe, posebno je važna i uspešna sardnja i razumevanje između TOB - promotera usluga i hotela - na planu kongresne industrije.

● Na koliko je sajmova turizma učestvovala Turistička organizacija Beograda?

- Svaki sajam ima poseban cilj, u zavisnosti od karakteristika tržišta na kojem se predstavljamo. Neki od ciljeva uslovljeni su činjenicama da li postoje direktni letovi, kolika je udaljenost, koje je dosadašnje interesovanje za dolazak u našu zemlju, šta su karakteristike turista iz određene sredine i slično. Turistička organizacija Beograda na svim sajmovima nastupa u dogovoru i sardnji sa Turističkom organizacijom Srbije. Na sajmovima u Beču i Budimpešti, posebno smo predstavili projekte na Dunavu i Beograd kao grad na dve reke. Na sajmovima u Frankfurtu i Barseloni predstavljamo kongresne kapacitete i potencijale Beograda. Na sajmovima u Londonu, Berlinu, Utrehtu (Holandija), Milanu, predstavljamo projekat vikend boravka u Beogradu, sa svim atrakcijama i zabavom koja se ne može propustiti. U skandinavskim zemljama predstavljamo Beograd kao grad kulture i grad sporta.

Naš omiljeni sajam je Beogradski sajam turizma. Tu na najbolji način možemo da pokažemo i predstavimo koliko smo uspešni u našem poslu. I na drugoj strani, nekako smo na našem sajmu u ulazi domaćina, ili se to bar očekuje od nas, pa se trudimo da tako i učinimo zadovoljstvo svim partnerima i prijateljima iz posla.

● Kakvi su vaši utisci sa tih skupova?

- Opšti utisak je da postoji veliko

Foto: Stanislav Milojkovic

Broj gostiju iz inostranstva porastao je ove godine za sedam odsto u odnosu na isti period prošle, što je uspeh, jer većina evropskih destinacija u ovoj godini beleži pad: Jasna Dimitrijević

Opšti utisak je da postoji veliko interesovanje za Beograd. Da su svi željni da opet vide ili da prvi put dođu i upoznaju naš grad. Oni koji su ovde boravili oduševljeni su prvim utiscima, i uglavnom nisu očekivali da je Beograd tako moderan i živ. I takođe, poslovni utisak je da, samo konkretnim paketima na sajmu - ponudama koje nisu samo priča o atrakcijama, nego i cenom ukupnog paketa, možemo da ostvarimo konkretne dogovore

interesovanje za Beograd. Da su svi željni da opet vide ili da prvi put dođu i upoznaju naš grad. Oni koji su ovde boravili oduševljeni su prvim utiscima, i uglavnom nisu očekivali da je Beograd tako moderan i živ. I takođe, poslovni utisak je da, samo konkretnim paketima na sajmu - ponudama koje nisu samo priča o atrakcijama, nego i cenom ukupnog paketa, možemo da ostvarimo konkretne dogovore.

● Koji su ciljevi i planovi Turističke organizacije Beograda za 2010. ali i za ubuduće?

- Da i dalje nastavimo sa promocijom Beograda kao grada kulture, grada sporta, *city break* destinacije, kao i idealne kongresne destinacije. Cilj nam je da obezbedimo još više informacija o svim oblastima turističke ponude Beograda. Hoćemo da obezbedimo dovoljno informacija i za Beograđane, ne samo za domaće i strane turiste, kako da više koriste slobodno vreme za upoznavanje i turističke obilaske grada. Takođe, cilj nam je i da zaokružimo redovne ponude razgledanja za sve što je turistički atraktivno i važno u gradu (autobuske, šetajuće tematske ture), ali i da promovise Dunav kao veliki turistički potencijal. Cilj nam je i da turističkim agencijama i hotelima, kroz promociju koju radimo, obezbedimo još bolje uslove za rad. Nastavićemo promociju kroz kampanje o najatraktivnijim ambijentima, objektima, uslugama i drugim mestima u Beogradu, tzv. TOPovima Beograda. ■

Restaurant KRUG DVOJKE

Address: 31 Makedonska st.
Phone: 011/3373-108
● O.U.R bar 11000 BEOGRAD, Beogradska 71;
tel: +381 11 3238 846

Stylish break

● stylish-looking architecture just off Belgrade's main shopping street.
● Belgrade designer shops
www.draganaognjenovic.com,
Fere 6, www.draganaognjenovic.com,
● Galleries www.o3one.rs, www.gradbeograd.eu,
www.domomladine.org and Museum of applied arts
www.mpu.rs.

● Supermarket shop, restaurant & bar, corner of Strahinjica Bana and Višnjiceva Streets 2910-941
www.supermarket.rs.
● Bistro Pastis cafe bar, Strahinjica Bana 52a, tel.328 8188.
● Iguanana bar & restaurant, Karadjordjeva 2-4.
● Lava Bar, Kneza Milosa 77, 3610525
www.lavabar.rs.
● Podrum wine bar, Visnjiceva 7, tel. 2625 237.
● Grand Casino, www.grandcasinobeograd.com,
Bulevar Nikole Tesle 3, tel. 2202800.
● Klub Karantin, Krunska 80.
● Ljubic restaurant, both national and international cuisine and a large selection of local home made dishes with affordable prices. The restaurant is also a

wine bar, with a large selection of domestic and imported wines. The atmosphere is accompanied by jazz, blues and classic acoustic music, and a band plays Thursdays and Saturdays,
www.ljubic.restoran.rs, Gospodar Jevremova 25.

Cool spots

THE BELGRADE FORTRESS

The Belgrade Fortress was built as a defensive structure on a ridge overlooking the confluence of the Sava and the Danube during the period from the 1st to the 18th century. Today the fortress is a unique

museum of the history of Belgrade. The entire area of the Fortress along the river banks gives you the unique and breathtaking view of the confluence, New Belgrade and Zemun. Kalemegdan, the most beautiful and largest of Belgrade's parks is also the most important historic location, dominated as it is by the Belgrade Fortress. The Kalemegdan Park is in the city center and easily reached from Knez Mihailova Street (pedestrian street). Kalemegdan contains the Cvijeta Zuzoric Art Pavilion, the Music Pavilion, and the Great Staircase (Veliko stepenište), the Zoo, children's fun fair, and a number of monuments, sculptures, sports and catering facilities.
www.tob.co.rs
www.beogradskatvrđjava.co.rs

PALACES

Today there are two palace complexes in Belgrade - the one in town comprising the Old Palace (Stari dvor) and the New Palace (Novi dvor), and the one in Dedinje, which includes the Royal Palace (Kraljevski dvor) and the White Palace (Beli dvor). If you are taking a walk in the city center, in the very vicinity of Terazije Square you will find The Old and the New Palace. A very nice park in between will give you a chance to relax and enjoy the view of beautiful architecture. Today the Old Palace houses the Belgrade City Assembly and the Mayor's Office. New Palace is the Office of the President of the Republic of Serbia.
The Royal Palace and the White Palace
The Royal Palace was built between 1924 and 1929,

as a private residence of King Aleksandar. It consists of the Main Entrance Hall, the Blue Salon, King's dining room, the library, King's Study - authentically furnished, as well as the cinema. The art collection prides itself on its selection of paintings, made by prominent national and international painters. The Royal Palace is a representative mansion made of white marble, which has hosted many officials and eminent world leaders. The White Palace has salons and art objects which have the status of national treasure. It is open for visitors on Saturdays and Sundays. The registration at the Tourist Information Center is mandatory, at Makedonska 5.
www.tob.co.rs
www.kraljevina.org

ADA CIGANLIJA

On the river Sava, close to where it flows into the Danube, just 4 km from the city center, lies island Ada Ciganlija. Covered with thick deciduous trees and dotted with clearings and fields, Ada has become the largest, most beautiful and most popular picnic spot, bathing beach and place to relax in Belgrade. The lake is ideal for mass recreation, swimming, rowing, kayaking, water polo, diving, windsurfing and other sports. There are also beach volleyball courts and inflatable water soccer pitches, and facilities for the extreme sports of bungee-jumping, wall-climbing and paintball.

For anglers there is the Ada Safari Lake, covering 6 hectares, stocked with prize and rare fish of strictly controlled quality and a great traditional restaurant. At this lake one can find numerous cafes, clubs and restaurants creating a maritime atmosphere in the summer months. Boat transportation. It is a unique experience to arrive to Ada by private boats or small ships operating from Branko's Bridge and Blocks 45 and 70A. This service is available from May to October from 9 am to 7 pm. Should you decide to get there by public transportation, use one of the following bus lines 23, 37, 51, 53, 55, 58 or 88.
www.adaiganlija.rs
www.tob.co.rs

Beograd ima specifičan kulturni šmek, živu scenu koja preko izložbi i konferencija, do festivala i koncerata,

Foto: Stanislav Milojković

Foto: Stanislav Milojković

Vizuelne umetnosti

Shvatili smo, Beograd nema balkone cvetne kako su nas učili pesmicama u obdaništu, nema ni metro, niti je beo kako mu ime kaže, ali je ipak neodoljiv - i u vizuelnom smislu. Gradevine u njemu su lepe i ružne, stare i nove, obično jedna pored druge. Onih koje sežu u daleku prošlost nema mnogo zbog brojnih ratova, a prestonica se podmlađuje u visinu, izgradnjom privatnih kuća sve sa dvorištem na vrhovima predratnih zgrada. Teško je objasniti gostima da ipak nije u pitanju neki poseban graditeljski stil, ali nije li ova samo jedna u nizu vizuelnih kontradiktornosti glavnog grada Srbije, koje se reflektuju i na

njegovu kulturnu ponudu u sferi vizuelnih umetnosti na primer, koja je živa i pulsirajuća tokom cele godine, iako dve ključne institucije u njemu trenutno ne rade zbog rekonstrukcija - *Narodni muzej* i *Muzej savremene umetnosti*.

Daleko od toga da je ovo poželjna situacija, ali uprkos okolnostima, obe u saradnji sa sestrinskim kućama uspevaju u okviru tematskih izložbi i posebnih projekata da pokažu publici pregršt dragocenosti iz svojih bogatih zbirki. Mnoge od njih je ove godine video i svet. Izložba *Vek srpskog slikarstva* NM gostovala je u nacionalnom muzeju Rumunije, a izložba *O normalnosti* MSU u Vašingtonu i Klagenfurtu. Najstariju i najveću mejnstrim manifestaciju vizuelne umetnosti - *Oktobarski salon* koji je ove godine napunio pedeset godina, osmislila je direktorka MSU, što je za jubilej bio logičan potez i po tome što je, na neki

način, upravo ova institucija kulture određen pojmom vizuelne umetnosti. Kroz istoriju svog postojanja *Salon* se menjao i razvijao, kako po koncepciji tako i po novim izlagačkim prostorima koje je osvajao. Bio je uzdizana i osporavana manifestacija, ali uvek dobro posećena. Ključni zaokret u vezi sa *Oktobarcem* desio se 2005, kada je odlučeno da sva njegova buduća izdanja budu međunarodnog karaktera. Nove ideje u vezi sa prostornom organizacijom izložbe u međuvremenu su isprobane te su se pored tradicionalnih izlagačkih mesta, kakvo je i

velelepno zdanje *Umetničkog paviljona Cvijeta Zuzorić* na Kalemegdanu, kao alternativa pojavili i drugi prostori među kojima i znamenito *Tursko kupatilo*. Kasnije, težište izložbe, premešteno je u takođe interesantan prostor *Muzeja istorije Jugoslavije - Muzej 25. maji*, a izložba jubilarnog *Oktobarca* dešavala se i u javnoj garaži, na vozilima javnog prevoza, tramvajima i trolejbusima, pa čak i na nekoliko televizijskim kanalima.

Glavni organizator *Oktobarca* je *Kulturni centar Beograda*, multidisciplinarna institucija smeštena u Knez Mihailovoj ulici u čijem se prizemlju nalazi *Likovna galerija*, a na spratu galerija *Artget* posvećena fotografiji. KCB raspolaže i bioskopskom salom, knjižarom, kafeterijom te proslavnom maštovito dizajniranih suvenira na čijem se izlogu nalazi ekran senzibilan na dodir, posredstvom kojeg se možete upoznati sa najrazličitijim sadržajima grada.

On će vas uputiti svakako i na adresu

Cool museums and galleries

Belgrade art galleries

O3one Gallery, Andrićev venac 12, Magacin, Kraljevića Marka 4, Grafički kolektiv, Obilicev venac 27, Sanu, Knez Mihailova 35, Salon of the Museum of Contemporary Art, Pariska 40, Ulus, Knez Mihailova 37
Most of them are working till 7pm, Saturdays till 3pm.

Nikola Tesla Museum

The Museum of great inventor Nikola Tesla opened to public in 1955. The permanent exhibition contains original documents, books, journals, designs and drawings of the greatest Serbian inventor.

Krunka 51, 2433 886, www.tesla-museum.org
Opening hours: 10am-6pm; Saturday and Sunday 10am-1pm; closed on Mondays.

House of Flowers

House of Flowers was built in 1975 as an auxiliary office with covered garden during Josip Broz Tito's life in the immediate vicinity of his residence. According to his wish he was buried in the central part surrounded with flowers and greenery. Today, there is a simple tomb of white marble with inscription: Josip Broz Tito 1892-1980.
Botičeva 6 Access for persons with special needs, 3671 296, www.mjfrs.
Opening hours: 10am-4pm; closed on Mondays.

pulsira energijom tokom čitave godine - od manifestacija kako onih iz mejnstrim ponude tako i alternativne...

Beogradske tvrđave i *Kalemegdanski parka*, koji služe ponajviše za odmor i uživanje, a u prošlosti se mnogo puta baš odatle branio grad. Brojni kulturno-istorijski spomenici svedoče o tome, ali su se u njihovoj blizini udobno smestila i dela savremene umetnosti, ponajviše posredstvom kreativnih intervencija *Beogradskog letnjeg festivala* (BELEF). Ova manifestacija, koja svoja kreativna stremljenja izražava u vizuelnom, scenskom i muzičkom području, najviše je posredstvom svojih aktivnosti u sferi vizuelnih umetnosti uspeła da animira publiku, ali i doprinese trajnoj estetizaciji grada. Tako su se modernio i maštovito osmišljene betonske klupe (kreirane i nastale u okviru BELEF), udobno smestile između drevnih kalemegdanskkih bedema, znamenite skulpture od terakote u dvorištima škola i obdaništa, tri murala čuvenih umetnika osvanuli su na fasadama zgrada, a stare porodične fotografije građana iskrnule su u pasazima ili na nekim drugim neočekivanim mestima.

Ipak, ubedljivo najposećenija manifestacija postala je *Noć muzeja*. Osim što se njome

autor, mađa organizuje izložbe i sa više radova, prikazuje dela iz privatnih kolekcija, pravi aukcije. U komšiluku je prepoznatljiva galerija *New Moment* u kojoj se, takođe, organizuju koncepcijski interesantni i raznovrsni sadržaji. Galerija *Zvono* usmerena je prevashodno na prikazivanje i promociju dela mladih autora, a u saradnji sa institucijama kulture nudi svoj izlagački prostor i manifestacijama *Oktobarski salon* i *Realpresence*. Galerija *Haos* specijalizovana za crtež odavno je postala nezaobilazna tačka za sve ljubitelje ove umetničke discipline, a kulturna Galerija *Grafičkog kolektiva*, koja predstavlja vrhunske domete iz oblasti grafičke umetnosti, značajna je još i po tome što je jedina institucija koja dodeljuje godišnju nagradu za dizajn. Galerija *Remont* u tržnom centru Staklenac, skoro deceniju podstiče stvaralaštvo mladih generacija umetnika i nudi vrlo provokativne sadržaje, slično galeriji *Kontekst*, znamenitoj i po svojim angažovanim projektima. Zanimljiv je i *Magacin* u Kraljevića Marka te galerija *O3one*,

Muzika i ples

Kojeg god da ste poklonik muzičkog žanra ne treba da brinete budući da ćete u Beogradu sigurno pronaći svoj zvuk. Početak godine, to jest, januar mesec rezervisan je za *Guitar Art Festival*, petodnevnu manifestaciju međunarodnog karaktera posvećenu gitari u teoriji i praksi, a uz učešće virtuozna na ovom instrumentu svih profila i generacija. Jubilarno, deseto izdanje ove smotre ugostilo je muzičke zvezde poput Morikonea i Stinga, a za narednu godinu najavljeni su tandem AIR i Pako de Lusija, koji zahvaljujući ovom festivalu dolazi treći put u prestonicu.

Kulturni centar Beograda već šest godina istrajava na organizaciji festivala posvećenog čembalu (*Čembalo, živa umetnost*),

Međunarodna tribina kompozitora i Muzička omladina Srbije na Kolarcu, manifestacije su posvećene umetničkoj muzici koje takođe ne treba propustiti.

Beogradski džez festival održava se svake godine u poslednjoj nedelji oktobra u Domu omladine, ali i na drugim lokacijama širom grada. Oni čije uši traže eksperimentalne melodije i ritmove posećuju *Ring Ring*, međunarodni festival „nove muzike“, koji se organizuje u *Kulturnom centru Rex* svakog maja, a u tom alternativnom kontekstu zanimljiv je i *DISPATCH* festival, okrenut prevashodno drugačijem poimanju elektronske muzike. Veliki rok i pop koncerti i spektakli te nastupi didžejeva redovna su pojava poslednjih, za razliku od prethodnih, godina u Beogradu. Ako i ne uspete da posetite pregršt muzičkih dešavanja u prestonici, muzika će vas u njemu ipak pratiti na svakom koraku - iz obližnjeg kafića, kluba, restorana, kafane, sa splava, ali i iz instrumenta uličnih svirača, sa zvučnika u nekom od podzemnih pešačkih prolaza, sa

Foto: Miroslav Dragović

priključio porodici velikih svetskih metropola koje već dugo priređuju ovaj događaj, Beograd je vrlo brzo uspeo da zadobije široki auditorijum i zauzme impresivno mesto po broju posetilaca ove smotre. Kada se u maju, na *Dan Muzeja*, oglašavaju fanfare koje označavaju da besana muzejska noć može da počne, žitelji prestonice kao da postanu svesni svega onoga što grad pogledu kulture ima da im ponudi, iako se u većini tih institucija odvija program i tokom cele godine. Mnogi tada i prvi put pređu prag nekog od izložbenih prostora i pobude svoje uspavane apetite za kulturnim dešavanjima, a između ostalog saznaju i da u svom gradu imaju 40 muzeja, veliki broj kulturnih centara iz različitih zemalja te pregršt galerija. Među njima se u poslednje vreme pojavljuje i nemali broj njih u privatnom sektoru. Neke od značajnijih su i mini *Arte* galerija u Svetogorskoj ulici sa izlagačkom koncepcijom jedno delo - jedan

koja je osim po svom lepo uređenom i tehnički opremljenom ambijentu prepoznata i kao mesto na kojem se neguju fotografija i dizajn. Nezaobilazna mesta za ljubitelje vizuelne umetnosti takođe su i *Salon MSU*, a od manifestacija izdvajaju se još *Salon arhitekture* i *Salon keramike*, koje organizuje *Muzej primenjene umetnosti*. *Beogradska nedelja dizajna* takođe je postala jedno od nezaobilaznih kulturnih zbivanja u gradu. Svake godine u nekom od termina tokom proleća, pored velike izložbe, u okrilju ove smotre organizuje se i velika međunarodna konferencija na kojoj nastupaju neka od najvećih imena iz domena takozvanih kreativnih industrija. Prestonica takođe ima i *Međunarodni salon stripa*, koji organizuje *Studentski kulturni centar*, kao i svoj rođendan - manifestaciju *Dani Beograda*.

Aleksandra Ćuk

nedvosmisleno sledeći uverenje da to nije „mrtav“ instrument, iako su koncerti na njemu danas veoma retki. Na prethodnim izdanjima ove smotre nastupili su eminentni umetnici i pedagozi iz SAD, Izraela, različitih evropskih država, kao i iz regiona. KCB organizuje i *Dane orgulja*, *Koncerte u Galeriji*, a kraj sezone obeležava se manjom muzičkom svetkovinom, pod naslovom *Decembar svira džez*.

Beogradske muzičke svečanosti, ili skraćeno BEMUS, najstariji je i najznačajniji festival muzičke umetnosti u zemlji koji se održava početkom oktobra. Na koncertnom podijumu, u okrilju ove smotre, nastupili su neki od najznačajnijih umetnika sveta - filharmonijski orkestri iz Beča, Los Anđelesa, Berlina, Petrograda, Kronos kvartet, Herbert fon Karajan i Zubin Mehta, Mstislav Rostropovič i Miša Majski, Svjetoslav Rihter i Marta Argerić, Jehudi Menuhin i Maksim Venger...

radija u taksiju, a ponekad, još uvek, i u gradskom prevozu.

Ljubitelji plesa takođe imaju šta da pogledaju u Beogradu. Jedna od najznačajnijih manifestacija je *Beogradski festival igre*, koji svakog proleća predstavlja značajne baletske i plesne kompanije, poznate koreografije te aktuelne produkcije. Misija ove smotre je predstavljanje značajnih stremljenja u domenu savremene igre, a zanimljivo je da je u njenom okrilju pokrenuta još jedna manifestacija pod nazivom *Belgrade Dance Screen*, koja je usmerena na međuodnos filma, plesa i video umetnosti. *BDS* se održava u Institutu Servantes u oktobru mesecu, kada i najveći broj ključnih manifestacija, a jedna od najposećenijih među njima je Međunarodni sajam knjiga.

A. Ćuk

→ Strana VIII

ZEMUN - GARDOŠ
This part of Belgrade is situated along the right bank of the Danube. For most of its history, it developed separately from the Belgrade, which lies across the Sava River, but development of New Belgrade in the late 20th century joined them together in a continuous urban area. The Fortress is the oldest building in Zemun and is mentioned as early as the 9th and 11th centuries. The remains that can be seen today date from the 15th century. Walk through Zemun will give you completely different experience than the other parts of Belgrade, but not only considering architecture, but the spirit, atmosphere and river facilities.

BOTANIC GARDEN

The Botanic Garden stretches over approximately 5 hectares, and contains more than 250 species of trees and shrubs, domestic, European and exotic plants growing out in the open, and the total plant stock today is made up of about 500 trees, shrubs and other plants. Apart from the outdoor beds, the Botanic Garden also contains a greenhouse and the offices of the Institute of Botany (administration department, herbarium, library, lecture hall, laboratories. A special attraction of the Botanic Garden is the Japanese Garden. The Botanic Garden is open for visitors from 1st May to 1st November from 09.00 to 19.00, 43 Takovska st.

Cool museums and galleries

Belgrade art galleries

O3one Gallery, Andrićev venac 12, Magacin, Kraljevića Marka 4, Grafički kolektiv, Obilicev venac 27, Sanu, Knez Mihailova 35, Salon of the Museum of Contemporary Art, Pariska 40, Ulus, Knez Mihailova 37
Most of them are working till 7pm, Saturdays till 3pm.

Nikola Tesla Museum

The Museum of great inventor Nikola Tesla opened to public in 1955. The permanent exhibition contains original documents, books, journals, designs and drawings of the greatest Serbian inventor.

Krunka 51, 2433 886, www.tesla-museum.org
Opening hours: 10am-6pm; Saturday and Sunday 10am-1pm; closed on Mondays.

House of Flowers

House of Flowers was built in 1975 as an auxiliary office with covered garden during Josip Broz Tito's life in the immediate vicinity of his residence. According to his wish he was buried in the central part surrounded with flowers and greenery. Today, there is a simple tomb of white marble with inscription: Josip Broz Tito 1892-1980.
Botičeva 6 Access for persons with special needs, 3671 296, www.mjfrs.
Opening hours: 10am-4pm; closed on Mondays.

Museum of Aviation

The attractive Museum facility is located on the plateau in the grounds of the Airport "Nikola Tesla" and houses in its collections and resources more than 200 aircrafts, 130 air engines, several radars and missiles, aircraft equipment, 20,000 books and more than 200,000 photographs.
Airport "Nikola Tesla", Surčin, 2670 992
www.muzejivr.org.
Opening hours: 9am-6pm (summer season); 9am-3pm (winter season); closed on Mondays.

Museum of Automobiles

Bratislava Petković's Collection
The museum is called the "Modern Garage" and was

proclaimed cultural property. In the garage were also kept automobiles that participated in the First International Auto-Car Race held in 1939 in Belgrade. Majke Jewrosime 30 Access for disabled persons, 3034 625.
www.beograd.rs.
Opening hours: Monday - Friday 11am-7pm.

Museum of African Art

The collection consists of 1,800 authentic objects of art, mostly from the countries of West Africa. It is a collection of cultic, magic, decorative and practical objects made of wood, bronze, textile, stone and ceramics: masks, sculptures, musical instruments, textiles, jewelry, practical objects and miniature bronze sculptures.

Andre Nikolić 14, 2651 654
www.museumofafricanart.org
Opening hours: every day 10am-6pm

Ethnographic Museum

The permanent exhibition occupies three levels - floors. On the first floor is the assemblage of Serbs and their folk culture, the second relates to creation of folk textiles, while the third level relates to traditional housing culture.
Studentski trg 13 Access for disabled persons, 3281 888, 2625 140,
www.etnografskimuzej.rs
Opening hours: 10am-5pm Sunday 9am-2pm; closed on Mondays

Gallery of the Museum of Natural History

The permanent exhibition is particularly attractive for the Ice Age animal remains (spiral tusks of Woolly Mammoth, Woolly Rhinoceros Skull, Cave Bear vertebra, Giant Deer's Antlers) and fossil species that prove the existence of the warm Pannonian Sea fifteen million years ago in the Belgrade area (shells, corals, snail Beogradica, fossil shark tooth Carcharodes megalodon).
Mali Kalemegdan 5 Access for disabled persons, 3284 317, www.nhmbeo.rs
Opening hours: 10am-9pm (April-October); 10am-5pm (November-March); closed on Mondays

>>

Nastavak sa strane VII

Filmska i pozorišna ponuda

Pre više od tri decenije u Beogradu je osnovan međunarodni filmski festival - *Fest*, a pre više od četiri, Beogradski internacionalni teatarski festival - *Bitef*. I jedan i drugi do dana današnjeg predstavljaju dve najmasovnije kulturne manifestacije u gradu, i jedan i drugi bili su nešto po čemu je i ona nekadašnja zemlja bila prepoznatljiva. *Fest* je dovodio holivudske zvezde i evropske filmske autore, a *Bitef* je, sve do pada *Berlinskog zida*, bio mesto ujedinjenja makar pozorišnog Istoka i Zapada. Sve najvažnije u svetu ove dve umetnosti bilo je prikazano na ova dva festivala, čiji je osnivač grad Beograd.

Počeli smo od *Festa* jer je on nekada kalendarski označavo početak važnih kulturnih zbivanja u gradu. Odvijao se u januaru, mada mu ni malo izmestanje ka kraju februara nije promenilo vremenske uslove u kojima se odvija niti, što je još važnije, smanjilo broj posetilaca. Naprotiv, iz godine u godinu, *Festival festivala*, što opisuje koncept ove manifestacije, poseti bar za neki procenata više ljudi. Sada, međutim, kako se *Fest* odvija u februaru, kalendarski kulturna godina započinje jednim drugim, znatno mladim, ali takođe uveliko značajnim festivalom, ovoga puta najboljih dugometražnih dokumentarnih ostvarenja, pod nazivom *Sedam veličanstvenih*. Sledi, dakle, *Fest*, a nemalo za njim, čuveni „martovski“ festival, koji se takođe ne odvija više baš uvek u martu, ali i pomeranje datuma i mesta održavanja ne umanju tradiciju ove manifestacije. U pitanju je *Beogradski festival dokumentarnog, kratkog igranog i animiranog filma*, koji je i mnogo strajji od svih prethodnih, a i među najstarijima je te vrste u Evropi. U lepo, toplo, letnje vreme, Beograđani malo naprave izlet do Kosmaja gde ih čeka *Softest*, filmski festival u Sopotu, takođe sa nemalim trajanjem i od značaja za grad. Ostatak leta filmovi „putuju“ po festivalima u ostatku Srbije ili sveta, a s jeseni se vraćaju u Beograd, u bioskope. Nažalost, mnogi od kultnih biskopa ovoga grada, nekada vlasništvo *Beograd filma*, više ne rađe, ali Beograđanima i svima onima koji posete njihov grad na raspolaganju je nekoliko multipleksa - od prvog u gradu (*Tuckwood*), preko *Rode*, *Delta Citya*, *Koloseja*. Za filmske sladokusce, koji bi da pogledaju po neki art film i izvan festivala, ostalo je nekoliko bioskopa. Osim dvorane *Jugoslovenske kinoteke*, u kojoj mogu da gledaju ono što već odavno pripada filmskoj istoriji, iz arhiva, jednog od najbogatijih u svetu, ljubitelji umetničkog, evropskog i autorskog filma, svoj

Foto: Srećka Savić

Fotografije: Stanislav Milojković

jedan od njegovih takođe najznačajnijih upravnika i reditelja Bojan Stupica, ono je to i postalo. Jedan od njegovih vrhunaca, uoči raspada Jugoslavije, osamdesetih godina 20. veka, obeležili su reditelji sa čitavog jugoslovenskog prostora. Trojica, koji su na neki način njegov zaštitni znak, i dan-danas postavljaju komade na njegovim scenama - Dejan Mijač, Slovenac Dušan Jovanović i Makedonac Slobodan Unkovski. Upravo je Unkovski nedavno režirao Šekspirovu pastoralnu komediju *Kako vam drago na Velikoj sceni*. U renesansnoj komediji Unkovski se takođe nadavno našao režirajući operu *Mandragola*, koju je prema Makijavelijevom tekstu, u pravom renesansnom običaju po narudžbini *Madlenianuma*, napisao kompozitor Ivan Jevtić. Za JDP je vezan i Jovan Čirilov, živa legenda ovdašnjeg teatra, takođe kao jedan od upravnika. On je, sa Mirom Trailović i osnivač pomenutog *Bitefa*, a pre toga i *Ateljea 212*, pozorišta koje je prvo u istočnoj Evropi izvelo dramu apsurda, Beketovog *Čekajući Godoa*. U ovom pozorištu trenutno teče „revolucionarna“ sezona, koja će, podsećajući ovogodišnjim repertoarom na ta slavna, nekadašnja bitefovka i šezdesetosmaška vremena, ponovo na scenu postaviti kulni mjuzikl *Kosa*. Čirilov je, naravno, „umešao“ svoje prste i u osnivanje *Bitef teatra* na skveru Mire Trailović, jednog od najmlađih beogradskih pozorišta, koje svoj repertoar i predstave zasniva na tragu onih kakve se vide na istoimenom festivalu.

Beogradsko dramsko odlučilo se za „laki“ komad „laganog“ autora i nedavno na svojoj sceni postavilo *Viraj to ponovo*, *Sem Vudija Alena*, a istog autora, po(d)vlačeći paralelu Njujork - Beograd, „setilo“ se i *Pozorište „Boško Buha“*, u kome je na Alenove teme postavljen komad Nebojša Romčevića *Ne znam šta je pitanje, ali odgovor je seks*. *Dusko Radović* smelo se poduhvatio savremene operske produkcije - *Deriša* Filipa Glasla, dodajući tako brojnim predstavama namenjenim najraznovrsnijoj publici - od uzrasta, preko potreba do interesovanja, još nešto novo. *Zvezdara teatar*, nekadašnje pozorište sa periferije, odavno je „u centru“, a *Terazije* nisu to samo doslovno, već takođe i svojim repertoarom dostojnim jednog Brodveja - *Brijantni*, *Kabare*, *Čikago*, samo su neki od mjuzikla sa repertoara tog pozorišta. I, da, *Slavija* organizuje sopstveni regionalni pozorišni festival, a u Zemunu je, takođe tradicionalni, *Festival monodrame i pantomime* početkom leta. Onda nastupa *Belef* čiji multimedijalni - muzički, vizuelni, i izvođačko-pozorišni program, vrhunskim produkcijama iz svih ovih oblasti neretko „pokrije“ čitavo beogradsko kulturno leto i tako ponovo dodosmo do septembra i još jednog *Bitefa*, pa pozorišnih i filmskih premijera s jeseni, pa filmskih festivala... Kretanje po krugu beogradske kulturne ponude beskonačno je, a neponovljivo i uvek uzbudljivo.

Ivana Matijević

www.cameta.net

Beer Fest postavlja Beograd na festivalske mape Evrope i sveta

Centralni provod leta

TAMO I OVDE

U okvirima Evropske unije turizam predstavlja jedan od najvećih privrednih sektora sa devet odsto zaposlenih i devet odsto učešća u potrošnji. Prema predviđanjima Svetske turističke organizacije (WTO) broj dolazaka turista u Evropu biće dupliran do 2020. godine.

U sklopu turističke grane, kulturno-manifestacioni turizam je faktor socijalnog, ekonomskog i kulturnog razvoja, koji može biti generator brzog rasta i velikog deviznog priliva.

Belgrade Beer Fest (BBF) svake godine poseti više od 600.000 ljudi, od kojih je nekoliko deseti hiljada iz inostranstva. Kada je 2006. u novogodišnjem izdanju uticajnog britanskog lista *Independent*, među najavama nekoliko desetina najatraktivnijih turističkih događaja na planeti u 2006. svoje mesto našao i *BBF*, postalo je jasno da

Belgrade Beer Fest u brojkama

Godina	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Trajanje u danima	4	4	5	5	5	5	5
Broj posetilaca	220.000	300.000	420.000	450.000	550.000	650.000	650.000
Broj učesnika/izlagača	35	39	45	52	58	65	68
Broj brendova/diđzejeva	34	38	40	42	70	44	47
Broj objavljenih novinskih tekstova	108	250	270	295	305	354	576
Poseta sajtu festivala u periodu juli-avgust	50.000	80.000	120.000	140.000	165.000	190.000	200.000

je *Beogradska kulturna mreža*, za svega nekoliko godina, uspeła da materijalizuje inicijalnu ideju kojom se vodila od 2003 - da Beograd i Srbija dobiju manifestaciju festivalskog karaktera, koja će kvalitetom i masovnošću postati svojevrsni „brend“ srpske prestonice. Festival koji je vrlo br-

zo postao najmasovniji turistički događaj u regionu, brzo je stekao veliku popularnost kod građana Srbije i inostranih gostiju, jer sadrži dobitnu formulu - besplatan ulaz, promociju više desetina najpoznatijih srpskih i svetskih brendova piva, uz kvalitetan muzički program.

Boraveći ovog septembra u Minhen, na *Oktoberfestu*, delegacija *BBF* imala je prilike da vidi kako ceo jedan region u sinergiji raznih aktivnosti doprinosi gotovo neverovatnim brojkama: za dve i po nedelje trajanja, festival poseti više od sedam miliona ljudi, dok je celokupan prihod (hotelski smeštaj, transport, ugostiteljstvo, popijeno pivo) blizu milijarde evra. Ovakvim obrtom, grad Minhen, koji ne predstavlja neku posebno atraktivnu turističku destinaciju, stoji rame uz rame

Isti brendovi decenijama unazad

Ljubazni domaćini iz organizacije *Oktoberfesta* objasnili su nam da „zakup prostora“ na *Oktoberfestu* nije moguć. Na festivalu učestvuju samo šest minihenskih brendova piva, i to je tako decenijama unazad. Ako bi bilo koja minihenska pivara izmestila proizvodnju samo kilometar van područja grada, ne bi imala pravo da nastupi na *Oktoberfestu*.

Dejan Grastić,
Beogradska kulturna mreža

Cool Sightseeing

Each neighbourhood in Belgrade has its own unique vibe and characteristics. The old city is easy to pass through on foot, so pick up a free map in Tourist info center or any hotel and prepare to enjoy!

WALKING TOUR OF THE OLD TOWN AND BELGRADE FORTRESS

Duration: two hour guided tour
Departure point: in front of Albanija Tower (at the entrance to Pedestrian Subway), every Saturday at 11:00 am (in Serbian) and 01:00 pm (in English)
Tickets: Tourist information Center, Terazije (Pedestrian Subway), tel. 263 5622

OLD ZEMUN

Duration: 90 minute guided tour
Departure point: Zgrada Starog Magistrate (Old City Hall), every Saturday from 04:00 pm to 05:30 pm
Information and tickets: Tourist information Center, Terazije (Pedestrian Subway), tel. 263 5622

WALKS ON ADA CIGANLIJA

(Organized by Public Company Ada Ciganlija)
Oasis in the Center of Belgrade
Because of its popularity, Ada Ciganlija has been commonly nicknamed "Belgrade Sea", visited by inhabitants of Belgrade and their guests, earlier only in spring and summer, and today during the whole year. Take a walk around the Sava Lake to reveal all

possibilities for recreation and relaxation in this oasis in the center of Belgrade.
Entrance fee per car: 250 dinars
Information: www.adaciganlija.rs

OPEN BUS SIGHTSEEING

Duration: 50 - 70 minute guided tour
Departure point: Trg Nikole Pašića 12 (12, Nikola Pašić's Square), every day except Sunday at 11 am in serbian and english
Reservation and information: BSTOURS - Savski trg 1a; tel. 761 46 93; 668 84 48; www.bstours.co.rs
Information and tickets: Tourist information Center, Terazije (Pedestrian Subway), tel. 263 5622

BALLOON RIDE OVER BELGRADE

Get to know Belgrade from a different perspective and enjoy the romantic view of the confluence of the Sava and Danube rivers. Sightseeing from the air is available daily throughout the year provided the weather is dry and the wind speed does not exceed 5 m/s. The balloon flies at altitudes of up to 1000 m.
Duration: 60 to 90 minutes
Tickets: Balon servis, Salvadora Aljendea 5/9, tel. 065 / 334 3434 and 062 / 252 067, www.balonservis.co.rs

"Rakia" TOUR OF Belgrade

If you would like to feel the authentic charm of Belgrade and its bohemian atmosphere, then this is the tour for you.

Schedule:

- Tasting of six different kinds of rakia, served with appropriate snacks, in three different places in Belgrade
- Services of a professional guide in Serbian or English
- Presentations, lectures and expert commentary at Rakia Bars
Departure point: Rakia bar III (Strahinjica Bana 21), every Saturday, at 05:00 pm
Contact: Magelan Tourist Agency and Rakia Bars
On weekdays: (021) 472 4088
On weekends: 065 / 624 3526
www.visitserbia.org, www.rakiabar.com

Cool events

● New Year Celebration in the City
31 December
THE CITY AS A CONCERT STAGE
www.beogradskanovagodina.org

● Museums at Night
15 May
MIDNIGHT HERITAGE
www.nocmuzjea.org

● Belgrade Design Week
May
CREATIVE INDUSTRY FESTIVAL
www.belgradesignweek.com

● Belgrade Fashion Week
October
SEVEN DAYS OF GLAMOUR
www.belgradeffashionweek.com

● Guitar Art Festival
8-14 February
THE WORLD OF A SUBLIME INSTRUMENT
www.gaf.co.rs

● Ring-Ring - International New Music Festival
13 - 17 May
ALTERNATIVE SOUND
www.rex.b92.net

● Belgrade Beer Fest
18 - 22 August
A TOST TO BEER
www.belgradebeerfest.com

● Belgrade Music Festival - BEMUS
October
RENOWNED CLASSICS AND ALTERNATIVE
www.bemus.org

● Belgrade Jazz Festival - Music
End of October-beginning of November
JAZZ JUBILEE
www.belgrade-jazzfest.org

Europe's Premier Creative Awards

EPICA IN BELGRADE

SVEČANA DODELA EVROPSKIH NAGRADA

22. januar 2010

NEVERENDING PARTY

21:00 Gala Award Ceremony – klub Teatro

Moderatori: Endriju Rolins *osnivač i predsednik Epice*, Katarina Radivojević *glumica*, Lazar Sakan *TV voditelj i top model*

Specijalni gosti: Marija Šerifović *pobednica Eurosonga 2007*, Orkestar trubača Ekrema Mamutovića *najbolji orkestar Guče*, Alektik *avangardni električni gudački kvartet*, Ivana Dudić *Balkanska kraljica magije*, DJ, VJ, Pedja d' Boy...

EPICA – Europe's Premier Creative Awards

Prvi i najveći evropski festival kreativnosti, osnovan pre 23 godine. Najbolje od najboljih u evropskom dizajnu, advertajzingu, komunikacijama prema izboru žirija koji čine 34 glavna i odgovorna urednika evropskih magazina za marketing.

Informacije: www.newmoment-magazin.com
Rezervacija karata: kserinja.marinkovic@newmoment.com

LAKŠE, BRŽE, SIGURNIJE

OVOREN PETI TURISTIČKI INFO CENTAR

Turistička organizacija Beograda otvorila je sredinom decembra svoj turističko-informativni centar u prizemlju Beoizloga u Knez Mihailovoj ulici 6. Posetioци Beograda iz zemlje i inostranstva ubuduće će na oko 230 kvadratnih metara novog prostora moći da dobiju sve potrebne informacije o glavnom gradu Srbije, ali i da pogledaju neku zanimljivu izložbu. Reč je, inače, o petom objektu takve vrste u gradu.

Turistički info centri

Aerodrom „Nikola Tesla“, tel. 209-7828 (08.00-20.00), info-aerodrom@serbia.travel
Makedonska 5, tel. 3343-460 (09.00-20.00, sub. 09.00-17.00, ned. 10.00-16.00), bginfo.makedonska@tob.co.rs
Terazije, podzemni prolaz kod Palate „Albanija“, tel. 2635-622 (09.00-20.00, sub. 09.00-17.00, nedeljom zatvoreno), bginfo.terazije@tob.co.rs
Glavna železnička stanica, tel. 361-2732 (09.00-20.00, sub. 09.00-17.00, ned. 10.00-16.00)
Savsko pristanište, Karađorđeva (mart-novembar, 08.00-19.00), bginfo.pristaniste@tob.co.rs
Prizemlje Beoizloga Kulturnog centra Beograda, Knez Mihailova 6, tel. 3281-859 (09.00-20.00)

HITNI SLUČAJEVI

- HITNA POMOC (00-24), Bul. Franše D'Epree 5, tel. 94, www.beograd94.org.yu
- URGENTNI CENTAR (00-24), Pasterova 2, tel. 3618-444
- Dežurne zdravstvene ustanove 00-24
 - Klinički centar Srbije, Pasterova 2, tel. 361-8444, www.klinicki-centar.rs
 - KBC „Zvezdara“, Dimitrija Tucovića 161, tel. 3810-969
 - KBC „Zemun“, Zemun, Vukova 9, tel. 3772-666
 - KBC „Dr Dragiša Mišović“, Heroja Milana Tepića 1, tel. 2667-122, www.dragisamisovic.com
 - KBC „Bežanijska kosa“, Zemun, Bežanijska kosa bb, tel. 3010-777, www.bkosa.rs
 - Vojnomedicinska akademija (VMA), Crnotravska 17, tel. 2661-122, www.vma.mod.gov.rs
- Dežurni zubari 00-24
 - Stari grad, Obiljež venac 30, tel. 2635-236
 - Vračar, Knežinje Zorke 15, tel. 244-1413
- Dežurne apoteke 00-24
 - Prvi maj, Kralja Milana 9, tel. 3344-923
 - Sveti Sava, Nemanjina 2, tel. 2643-170
 - Zemun, Glavna 34, tel. 2618-582

USLUGE

- Biro za nađene stvari, Studentski trg 18 (08.00-15.30), tel. 182-302
- Prevodioci
- Asocijacija prevodilaca Srbije, Kičevska 9, tel. 444-2997
- Institut za strane jezike, Gospodar Jovanova 35, tel. 2623-022
- Centar stranih jezika „International“, Zetska 2, tel. 3244-039
- Dostava cveća na adresu
- Teleflora, Svetogorska 11, tel. 3030-047, www.teleflora.rs
- Interflora, Vojvode Stepe 405, tel. 3974-965
- Pranje veša
- Vešeraj express laundry, Resavska 34, tel. 323-9098, www.veseraj.com
- Prodaja ulaznica
- Ulaznice za pozorišta, koncerte i druge događaje prodaju se na blagajnama prostora gde se programi održavaju, kao i na sledećim mestima:
- Bilet servis, Trg Republike 5, tel. 303-3311, www.bilet servis.co.rs
- Eventim, Bul. Zorana Đinđića 113/3, tel. 2144-438, www.eventim-yu.com
- Ticketline, Strahinjića Bana 27, tel. 2030-570, www.ticketline.co.rs
- Tiketservis, tel. 065-888-0-555, www.tiketservis.com

Prema podacima Turističke organizacije Beograd (TOB)

Najviše gostiju iz Slovenije

Foto: Beta

■ Ove godine Beograd je, za prvih deset meseci, posetilo, oko **399.269** gostiju, od toga 294.564 gostiju dolazi iz inostranstva (sedam odsto više nego 2008).

■ Za prvih deset meseci zabeleženo **1.061.692** noćenja (četiri odsto više nego 2008), od toga broj noćenja koja su ostvarili stranci iznosi 699.945 (16 odsto više nego prošle godine).

■ Bilo je i oko **50.000** gostiju koji su u Beograd došli velikim brodovima, koji su krsitali Dunavom.

■ Oko **60** odsto gostiju su poslovni ljudi, a ostalo su gosti koji su posetili grad turistički.

■ Na kupovinu suvenira, razgledanje grada, muzeja, pozorišta, ručak... turisti potroše između **4.000 i 6.000** dinara, bez smeštaja.

■ Prosečan broj dana provedenih u Beogradu je **2,65**.

■ Tokom 2007. Beograd je posetilo oko **500.000** stranaca. Taj broj odnosi se samo na hotelske goste, a u TOB procenjuju da je bar još 300.000 gostovalo na brodovima, u hostelima i privatnom smeštaju. U odnosu na 2006. godinu, njihov broj porastao je za **23** odsto.

NAJVIŠE GOSTIJU došlo je iz

Slovenije (29.696)

Crne Gore (20.409), Bosne i Hercegovine (21.829), Nemačke (18.623), Italije (15.551), Hrvatske (19.967), Grčke (11.912), Bugarske (10.453), Francuske (9.310) i Velike Britanije (9.905).

Foto: Stjepan Šanić

Foto: Follet

- ATP Serbia Open 3 - 10 May
TENNIS SPECTACLE
www.serbiaopen.rs

- Science Festival 4 - 6 December
www.festivalnauke.org

- October salon - actual tendencies in the domain of visual arts November
www.oktobarskisalona.org

Cool shows

NATIONAL THEATRE

www.narodnopoziroiste.rs

- Ballet
Who is singing out there - Ko to tamo peva
There are no star actors, episode actors, characters and types. The whole society is of a type and typical and together with the audience, it passes through the adventure "in the same boat".
- Interval
The performance is expressed relativity flow of time, before we rotate images of different characters; everything is very dynamic, although the time actually is.

Viva la vida!
Inspired by Frida Calo

- Opera
Hasanaga's Wife - Hasanaginica
This is a story about the tragic of Hasanaginica's faith, followed by The Orchestra and Choir of the National Theatre in Belgrade

POZORIŠTE NA TERAZIJAMA

(Theatre on Terazije)
www.pozoristeterazije.com
Musical
Maratonci
After the film, which is considered one of the best films of domestic film industry in the twentieth

century, this is a musical story about the oldest Balkan family
Gypsies go to Heaven- Cigani lete u nebo
The Most Beautiful Russian songs with unforgettable choreography and the love story between gypsy and horse thief.

MADLENIANUM

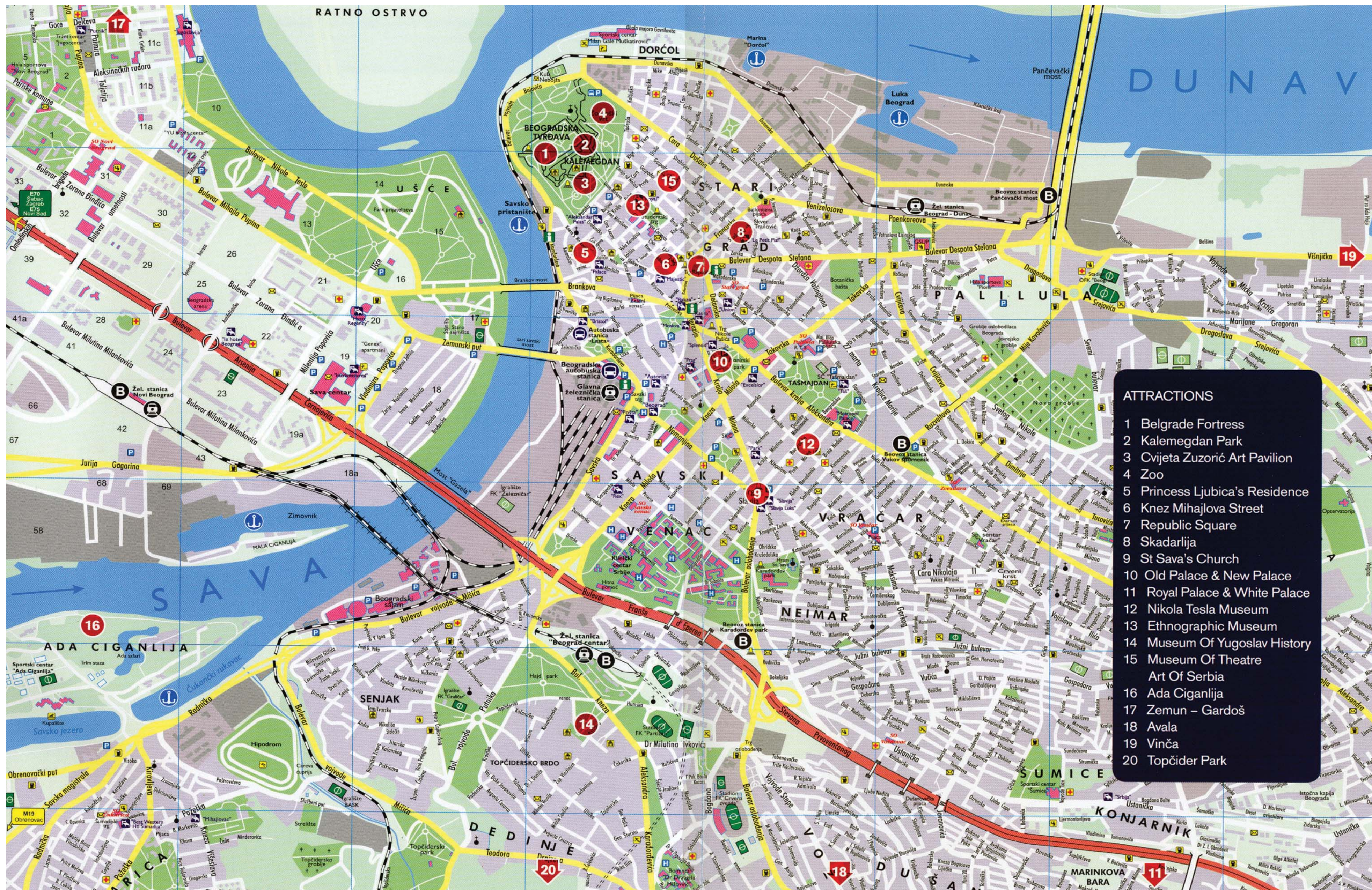
www.madlenianum.rs

Musical, LES MISÉRABLES

Dom omladine Belgrade (DOB)

A center that promotes programs for youth in the sphere of contemporary art and culture. In its range of activities, Dom omladine covers all art

>>

Драге наше Београђанке, маме наших најмлађих суграђана и будуће маме! Водећи рачуна о вама, желећи да помогнемо јер бити мама није лако, Скупштина града Београда почетком 2009. године донела је Одлуку да дотира 35% до пуне плате свим нашим суграђанкама за време одржавања трудноће. И све то без додатних напора, директно преко послодаваца, без подношења било каквог посебног захтева, на основу података преузетих од РЗЗО.

Само у првих девет месеци од доношења Одлуке остварено је више од 15.000 исплата!

Град Београд донео је такође Одлуку о праву на додатну новчану накнаду у висини од 40.000 динара за све београдске незапослене маме које су се породиле после 13. фебруара 2009. године, а које имају пребивалиште у Београду пријављено закључно са 11. фебруаром 2009. године.

Преко 3.000 њих до сада је примило једнократну новчану помоћ.

Зашто не бисте и ви?

Сви парови који су једном неуспешно прошли Национални програм Министарства здравља за вантелесну оплодњу, а имају пребивалиште на територији Београда, и који искажу жељу за још једним покушајем, то могу учинити о трошку Града, који је за овај вид помоћи за 2010. годину издвојио 100.000.000 динара. Пријавите се у институцијама у којима сте извршили први покушај.

Драге маме и будуће маме, пуно среће жели вам Град Београд

Секретаријат за социјалну заштиту
Тиршова 1а, тел: 3605-628

Републички завод за здравствено осигурање
Јована Мариновића 2, тел: 2053-83

МАМЕ СУ БЛАГО БЕОГРАДА

Главни град Србије има завидан број места на којима се одржавају велики концерти

Beograd na svetskoj muzičkoj mapi

Prethodnih godina Beograd je postao nezaobilazna tačka na mapi svetskih muzičkih zvezda. Samo u godini na izmaku glavni grad Srbije posetili su Karlos Santana, Tom Džons, Eros Ramacoti, Madona, zatim grupe Simpli red, Simpl majnds, pa verovatno najveći hevi metal sastav današnjice AC/DC... Mnogo bi redova trebalo ako bi se doslovce nabrojala svaka svetska muzička zvezda koja je gostovala u Beogradu. Činjenici da prestonica Srbije može da se pohvali velikim brojem koncerta ide u prilog i to što Beograd, poput drugih svetskih metopola, ima značajan broj mesta gde se održavaju veliki koncerti.

Ponos glavnog grada Srbije, kad je u pitanju jesenja i zimska koncertna sezona, nesumnjivo je Beogradska arena. Ova hala građena je ukupno čak 15 godina, računajući i to što su radovi dugo vremena stajali zbog finansijskih problema koji su zahvatili Srbiju tokom ratova 90-ih godina prošlog veka. Iako joj je prvenstvena namena za sportska dešavanja (počela je da se gradi zbog Svetskog prvenstva u košarci 1994, a završena je za potrebe Evropskog prvenstva u istom sportu 2004), Arena je prethodnih godina postala glavna hala u Srbiji za muzičke spektakle. Prošle godine (2008) u njoj je održano i jedno od najznačajnijih evropskih muzičkih takmičenja, Evrosong (nekadašnja Pesma Evrovizije). Veliki kapacitet tribina (25.000), uz dodatni prostor na terenu, omogućuju joj da zadovolji standarde organizacije nastupa najvećih muzičkih zvezda. Ranijih godina ugostila je velikane poput Fila Kolinsa, Džoa Kokera, Lenija Kravica, grupe Kvin... U 2010. godini planirana su gostovanja Eltona Džona, Erika Kleptona, grupe Ramštajn...

Od zatvorenih prostora među najznačajnije spada Sava centar. Iako izgrađen još davne 1977, ovaj prostor i dalje spada među najmodernije i sa odličnom akustikom. Najpogodniji je za muzičke virtuoze koji žele da naprave intimnu atmosferu i pred oko 4.000 ljudi. Bеоградани i dalje pamte sjajan nastup velikog gitariste

Džoa Satrianija, a sledeće godine Sava centar će ugostiti Krisa Riju.

Prestonica Srbije tek je u XXI veku otkrila da ima i sjajno mesto za velike koncerte na otvorenom prostoru, a ono se nalazi na ušću reke Save u Dunav. Iako su ovaj prostor još odranije koristile domaće muzičke zvezde, prvi veliki koncert održali su čuveni Rolingstonsi 2007. Potom su usledili nastupi grupe Polis i Madone ovog leta. Na njemu se već nekoliko godina održava Beer fest, jedan od najvećih domaćih muzičkih festivala. Prednost ovog prostora je ponajviše u tome što praktično nema ograničenje u broju ljudi koje može da primi, te se na njemu mogu praviti koncerti za pet ili 500.000 posetilaca. Kad su otvoreni prostori u pitanju, ne sme se zaobići ni donji grad Kalemeganske tvrđave, gde se organizuju nastupi kojima može prisustvovati do 15.000 ljudi.

Od ostalih velikih prostora Beograd ima i stadion Partizana na kome su sjajne koncerte održali Metalika i AC/DC. U neposrednoj blizini je i stadion Crvene zvezde, ali na njemu se održavaju mahom koncerti domaćih muzičkih zvezda (Zdravko Čolić, Ceca

Ražnatović...), zbog toga što ne zadovoljava neophodne svetske standarde da se sa tribina može nesmetano sići na teren. Tu su i hala Pionir, gde je pevao i legendarni Lucano Pavaroti, kao i Hala sportova koja je nedavno

ugostila Brajana Adamsa, ali one se prvenstveno koriste kao sportska borilišta, pa organizatori koncerata mahom odustaju od njih pošto im nije uvek jednostavno da dobiju odgovarajući termin.

Prednost glavnog grada Srbije je u tome što ima i veliki broj odličnih prostora za takozvane male koncerte, kapaciteta do 1.000 mesta, a pomenućemo samo dva najznačajnija. Dom omladine Beograda nalazi se u samom „srcu“ grada i poseduje dve sale (Veliku i malu Amerikana). Nedaleko je i Studentski kulturni centar koji, takode, ima malu i veliku salu. Oba prostora mahom služe za koncerte domaćih bendova, ali i stranih alternativnih izvođača ili onih čija će muzika privući taman toliki broj ljudi koliki su kapaciteti ovih prostora.

Za ljubitelje klasične muzike nezaobilazna je Zaduzbina Ilije M. Kolarca u čijoj se sali redovno održavaju koncerti Beogradske filharmonije. Zaljubljenici u mjuzikle ne bi smeli da ne pogledaju neku od predstava u Pozorištu na Terazijama, a za one koji vole operu tu je Madlenianum, renovirana sala nekadašnjeg Zemuskog pozorišta.

V. Ž.

disciplines and forms: from visual arts and new media, to film, theatre and music. Educational debate programs have an equally significant role and have been trademark of DOB for decades. Basic principles and criteria for creating new programs are innovation and actuality. Check out their programme www.domomladine.org

REX
A cultural laboratory
REX, B92 cultural centre, is a laboratory for research of new fields of culture. The centre is a member of TEH (Trans Europe Halls), network of European independent cultural centres and the coalition of centres for creative development and use of new

media (ECB - European independent cultural centres network).
You can see their programme on: www.rex.b92.net

Cool outings

The city has very popular prices:
Main courses with the glass of wine is 7eur, killer cocktails in the coolest bars are 2.50-5eur, the beer is between 1 eur and 1.50eur. Cup of coffee is 1-1.50 eur
There are several areas in Belgrade where you can enjoy food, drinks and good atmosphere - Dorcol and central city area, Skadarlija, Obilicev venac, Sava and Danube promenade area.

Cool restaurants

- Reka restaurant Kej oslobođenja 73b, 2611-625 www.reka.co.rs
This fish restaurant is one of the most popular venues in Belgrade. Its home-like atmosphere and live music every night are the reasons why you must not fail to visit this place.
- Little Bay, restaurant i Café Dositejeva 9a 3284-163 www.little-bay.co.uk
Costumed stuff and open draperies facing the street, to real theatre-like boxes and opera arias from, you are being absorbed by the authentic theatre world. The interior is warm, dominated by wood with patina.

- Manjež restaurant Svetozara Markovića 49, 362-1111 www.manjez.rs
One of the few restaurants in Belgrade that has retained the character of authentic city bistro and offers skillfully prepared traditional meals which are difficult to find elsewhere. Live music every night starts from 9pm.
- Novi Salaš restaurnat Sindelićeva 34, 219-0324 www.salas-gardos.rs
In the old core of Zemun, near to Gardoš tower, is unique oasis of peace and treasury of Salaš kitchen. Here, above Danube, big and powerful dissipated in the plain, Salaš with a beautiful garden. And in winter, when the snow covered roofs of the old Gardoš, fire is crackling in a fireplace and in the brassy furnaces

>>

Foto: Sanja Milojković

Beograd noću ili za svakog ponešto

U ovom gradu nema gde da se izade, rečenica, zapravo konstatacija je koja se može čuti u svakodnevnim razgovorima beogradskih klabera, i starijih i mlađih. Tu je neizbežno i pitanje-odgovor koje se uvek dogodi petkom i subotom, otprilike oko dva ujuturo. „Gde ćemo sad?“, uvek upita ona najpozitivnija osoba u društvu kojoj nikada nije dosta izlazaka.

„Nemam pojma, svuda je dosadno“, odgovara onaj tip kome je izlazaka preko glave, ali i pored toga ne pomislija da ostane kod kuće.

Tako razmišljaju Beograđani, bar oni koji su „preplaćeni“ na svaki vikend, na dug izlazak od 22 sve do ranih jutarnjih sati. Tako samo razmišljaju, ali od izlazaka ne odustaju. Istina je međutim da Beograd i te kako ima bogatu ponudu za noćni provod i da uvek u svako doba dana, a i noći, ima gde da se ode, samo se treba upustiti u gradsku avanturu zvanu „otkrivanje“. A sve počinje oko 22 sata.

Zagrevanje

Kao što postoji izlazak, tako postoji i tzv. predizlazak. To su ona gradska mesta gde se ljudi okupljaju pre nego što počne „ludilo“ noći. Mada, često je „zagrevanje“ ili „predizlazak“ sam po sebi dovoljan, te se i ne ide dalje od druženja do par sati iza ponoći. U Beogradu je u poslednje vreme zavladao trend otvaranja vinarija, kojih ima skoro na svakom koraku, naročito u krugu dvojke. Vredi spomenuti Podrum, koji se nalazi u Višnjićevoj, a veoma popularni su i Rakia bar (Dobričina i Kralja Milutina), kao i Mamma's biscuit house u Njegoševoj, čiji šmek naročito dolazi do izražaja leti zbog bara na otvorenom. Na ivici zagrevanja i klabinga su Absint (Kralja Milutina), Gajba (ugao Krunske i Ivana Milutinovića), kao i popularni lokal iz Strahinjića bana, poput Pastisa.

Klabing

Klabing scena je uz „splavaranje“ ono sa čim se Beograd i najviše diči. Javna je tajna da klabing u gradu počinje posle jedan, a da je najbolji provod između dva i četiri sata ujutro. Titulu jednog od najboljih klubova u zemlji već dugo nosi Plastik (ugao Takovske i Dalmatinske), nekadašnji Mondo. To mesto je zapravo „dva u jedan“, jer pored glavnog dela postoji i popularni mint, tako da na jednom mestu uvek možete čuti dve različite vrste muzike. Zimi je, u poslednje dve godine, postao

neizbežan i Tube, sa svojom bogatom ponudom elektronske muzike. Naravno, klub Underground je uvek Underground i on ima posebno mesto na klabing mapi, jer je uvek tu. Zanimljiva je i Energija. Komercijalni zvuk, a samim tim i „komercijalni“ provod nude Magacin, Frida i Baltazar. Klupsku

Foto: Sanja Milojković

Tamburica

Za one koji idelan provod ne mogu da zamisle bez „tamburice“ ne postoji dilema

Studenti se okrenuli kafanama

Klub studenata tehnike (KST) je godinama neizbežna studentska „tačka“, ali ne i jedina. Postoji još nekoliko lokala u Beogradu, mahom pabova-kafana koje su na listi omiljenih studentskih mesta za opuštanje. Svim tim mestima zajedničko je to što nude popularne cene pića i to su lokali gde cena piva ne ide iznad 100 dinara, poput Korčagina, te kulturno umetničkog društva Gradimir...

Foto: Mirjana Dragović

kuda krenuti. Dve su opcije - put dobre stare Skadarlije i Zemuna. Taj boemski fazon, uz tamburu i starogradske pesme, takode je ono na šta su Beograđani ponosni. I zapravo se tu retko viđaju noviteti, jer sve se svodi na proverena mesta. Tako ukoliko je opcija „A“ vaš izbor ujedno i su i lokali Tri šešira, Dva jelena, Ima dana... Što se Zemuna tiče, proveren provod je u Šaranu, Reci, u lokalima Ona a ne neka druga, Terca, Kajak...

Nešto sasvim drugačije

Beograd je početkom godine dobio novi kulturni centar - Grad, koji je smešten u zgradi iz 1884. godine u Ulici braće Krsmanović, u delu Savskog amfiteatra. Ovo mesto je jedinstveno i nudi potpun ugođaj, naročito za onaj pravi urbani Beograd. Grad je mesto povezivanja kultura, razmene različitih ideja, sučeljavanja drugačijih stavova, mesto otvoreno za umetnost i kulturu za građane Beograda i izvan njega. Izložbe, projekti Moda i Kuća za ponedeljak, vešto odabran muzički program, netipični i izrazito umetnički ambijent... sve je to Grad.

Katarina Sindelić

U moru klubova i kafica u Beogradu postoji i jedinstvena „disko slastičara“

Prase zvezda žurke

Vlasnici najposrećenijih i najpopularnijih klubova i kafica u Beogradu grevito se drže nekoliko nepisanih pravila, „moraju da budu drugačiji od konkurencije, moraju da nude nešto više, da privlače ambijentom i uslugom, ali ne po svaku cenu jer to ume da odvede u drugu krajnost“. Nije lako biti drugačiji u gradu u kojem su svi „fazoni i fore“ isfurani i stoga svaki put kada neko iskoči iz šablona začas se gradom, poput najboljeg oglasa, pročuje „hej, jeste li bili u onom lokalu...“ Sasvim spontano, pre par godina poslastičarnica Mamma's biscuit house (poznata i kao Stelina) neobično se transformisala, ostala je ona poslastičarnica, ali je na sve to postala i noćni klub, koji zaljubljenici u ovaj lokal često nazivaju „disko slastičara“.

- U inostranstvu postoje poslastičarnice u kojima je normalno da se služi šampanjac i vino preko dana. U raniju „Stelinu“ gosti su dolazili samo zbog kolača, ali vremenom se javila potreba za alkoholom pa su nas često pitali zašto i mi ne otvorimo bar u okviru poslastičarnice. Tako se zapravo javila i ideja, želeli smo da napravimo nešto novo u Beogradu. Sve to je onda morala da prati i drugačija muzika, drugačiji enterijer i lokal se tada transformisao u nešto sasvim drugačije - priča vlasnik Mamma's biscuit house, Igor Mitrović.

I pored toga što je MBH postao sinonim za dobar noćni provod, i dalje je glava zvezda lokala kolač „prase“, koje je na nedavno održanom salonu slatkiša i čokolade proglašen za suvenir Beograda.

- Prase je popularno zbog svog unikatnog ukusa i izgleda. To je naš recept. Mnogo, mnogo prasića je otišlo u inostranstvo. Ono je često i romantičan poklon, pa tako nije malo onih koji prase poklanjaju voljenim osobama umesto cveća. Postojimo već 15 godina i čas smo prepoznatljiviji po jednom, čas po drugom, trećem... kolaču. Prase jednostavno sve vreme postoji i nikada ne gubi na popularnosti. Ne pada interesovanja za njim i ono je definitivno naša maskota - objašnjava Mitrović.

Nije neobično da u Stelini gost kombinuje kolač sa koktelima, za koje mnogi smatraju da su bez premca u gradu.

- Imamo izuzetnog koktel majstora sa višegodišnjim iskustvom rada u najboljim klubovima u Londonu. I baš kao sa kolačima i ovde se trudimo da izmišljamo nove stvari. Sve ih pravimo od svežeg voća, od svežih sokova, što je retkost čak i u inostranstvu. Priprema takvih koktela traje dugo, ali mi insistiramo na dobrom ukusu - napominje Mitrović.

Mamma's biscuit house u Strahinjića Bana je svakog 31. decembra potpuni hit grada što se dočeka Nove godine tiče. Kao i sve vezano za ovaj lokal i tu postoji jedna neobičnost, tradicija. Provod počinje preko dana, tako da već oko 15 sati imate utisak da ste zagazili duboko u noć.

K. Sindelić

Grad sa energijom

Energija, ljudi, lepe žene, pa tek onda kafici i klubovi - redosled je po kojem se, prema mišljenju Igora Mitrovića, Beograd razlikuje od većih i bogatijih evropskih gradova.

- Pitanje je da li bi se Beograd bez takvog poretkta stvari toliko visoko kotirao, jer u klubskom smislu ne nudi ništa više od evropskih gradova. Mada, ono što mu je davalo šmeka, doskoro, jeste ta večernja i kasnonoćna bezbedna sloboda kretanja za strance. Bar se taj utisak sticao - smatra Mitrović.

● Ginger, restaurnat Bul. Nikole Tesle 3, hotel Jugoslavija, 2202-822, www.grandcasino.com The unique restaurant within Grand Casino is an excellent place to enjoy specialties of Japanese, Thai, Vietnamese, Indian and Chinese cuisine. With a modern interior and discreet Far East details, lighting and music, offers buffet with the best of those exotic dishes.

pleasant atmosphere, whose excellent staff will wish you a warm welcome every day, except Monday. It is recommended that you make a reservation, since this place is loved by the local people.

● Kalemegdnaska terasa restaurnat Mali Kalemegdan bb, 3282-727 www.kalemegdnaskaterasa.com This restaurant, hidden in greenery, in the historic environment of the Belgrade Fortress, with a matchless view of the confluence of the Sava and Danube rivers, is very appreciated by gourmets due to its authentic national and international cuisine with live music every night.

positioned in the center of the restaurant which enables the guests to follow the entire process of meal preparation.

● Yuk restaurnat Yuka Karadžića 12, 2629-761 www.restoranvuk.com This restaurant's menu is entirely Serbian (authentic national dishes, home-made sweets and cakes). It is located in the very center - within the pedestrian precinct of Knez Mihailova Street, with big and nice garden.

● Zaplet, restaurnat Kajmakčalanika 2, 2404-142, www.zaplet.rs This is a stylish restaurant with modern décor and

● Šaran restaurnat Kej oslobođenja 53 2618-235 www.saran.co.rs Here you will find a great variety of sea and freshwater fish, prepared by top-class chefs who apply both, traditional recipes and modern culinary trends. This restaurant offers live music and a beautiful patio overlooking the Danube as well as an excellent choice of national and international wines.

● Čarda Stara koliba restaurnat Ušće bb, 311-7666 www.starakoliba.com This restaurant provides a stunning view of the two rivers, their confluence and the Belgrade Fortress. This is a small, secluded restaurant with the kitchen

Splavovi - razlog zbog kojeg se stranci vraćaju u Beograd

Ljiljana Bukvić

NOĆNE PTICE

A gde su ti splavovi, pita jedan Italijan svoje domaćine iz Srbije koji su uporno pokušavali da ga upoznaju sa Beogradom tako što će ga provesti po najboljim lokalima u gradu. Ali ne ide. Gosti koji dođu u prestonicu Srbije već su negde načuli da kad dođeš u Beograd ne smeš da propustiš da odeš na splavove, pa domaćini, voleli to ili ne, tu vrstu zabave ne mogu da uskrate svom gostu. Nikol i Peter su nedavno došli iz Švajcarske na svadbu svom drugu koji se ženi devojkom iz Srbije. Nisu znali puno o Beogradu pre nego što su došli i, kažu, oduševila ih je najpre veličina grada, a potom i sve ostalo.

- Drug nam je obećao lud provod, ali nismo znali da će biti baš toliko lud - priča Nikol. Nekoliko večeri zaredom provodili su se po klubovima u gradu, a najbolje je, ističe Nikol, bilo na splavovima.

- Obišli smo dva ili tri splava i provod je bio bolji nego ikad. Na jednom smo slušali komercijalnu muziku, R en B, haus i izigrali se, a na drugom vašu domaću muziku. Neki su igrali po stolovima, mislim da nije bilo nikog ko je sedeo. Oduševili smo se takvom atmosferom -

priča Nikol. U malom švajcarskom gradiću toga nema ni izbliza, a ništa bolja zabava, dodaje Peter, nije ni u najbližem većem gradu - Girisu.

I dok su u Beogradu ljudi podeljeni na one koji vole i ne vole splavove, niko ne može da porekne da oni jesu svojevrsna atrakcija za strance koji dođu kod nas. Nijedan grad u Evropi ih nema toliko, naročito ne toliko različitih. A u Beogradu ih ima dovoljno za sve muzičke ukuse.

Možda bi se mogli podeliti na splavove na Savi, Dunavu i Adi Ciganliji. Oni s leve strane Brankovog mosta pa sve do novobeogradskih blokova privlače urban, mlad svet. Na *Saundu* ili *Fristajleru* sluša se tehno, haus, komercijalna strana muzika, *Povetarac* je nešto kao pandan *KST* i okuplja studentariju i njihove goste s „kaučsurfing“, tu negde je i *Kruz*, i još po koji boemski, ali i oni na kojima se može čuti džez ili bluz. Na Dunavu je „fensi“ narodnjačka

kljentela. Deo njih, opet mlađih, voli da ode na pena partije na *Blejvoču*, na primer. Tu se golobradi mamin i tatini sinovi provode trošeći hiljade dinara na litre pića dok polugole devojkice igraju oko njih. Cene su svuda podjednake, sve je skuplje nego u prosečnom beogradskom lokalu, negde čak i po više puta. To, naravno, ne utiče na posetu, pa gužve ima u svako doba noći u većini ovih klubova na vodi.

Ono što stranci u Beogradu traže da vide jeste fenomen „narodnjačkih“ splavova. Na njima se uz neki folk-treš-haus-miks bend „splavarjenje“ pretvara u žurku do zore, gde se ne zna ko je koliko popio, ali ni ko je s kim. Haos nastaje tek posle ponoći, a ta vrsta razuzdanosti gde se fino „skočkane“ devojkice i muškarci toliko pomame, što od alkohola što od štimunga, da splavove napuštaju razmazane šminke i razdrljenih košulja - retko se gde može videti.

Fotografije: Miroslav Dragović

● SKD café club Gospodar Jevremova 7, 2638-752 This small basement bar offers a great and cozy atmosphere with urban audience and excellent choice of music. Don't miss it, especially in autumn and wintertime!

● Tramvaj bar & club Ruzveltova 2, 3408-269 Live music seven days a week: blues, jazz, rock, soul, swing, latino. Try their light and dark home-made beer.

● The Federal Association of Globe Trotters, club Bul. Despotina Stefana 7/1, 3242-303 Become the meeting spot of world travelers. They organize parties, festivities, film projections, acting and singing performances, with various food and drinks. >>

accessories, unique pieces of clothing designed by up-and-coming young fashion designers, skin care and other beauty produce, wines, Apple computers... Open 10 am - 12 midnight. corner of Strahinjića Bana and Višnjićeva Streets 2910-941 www.supermarket.rs

● Bistro Pastis cafe bar, Strahinjića Bana 52a, tel.328 8188 This place is inspired by French bistros, with small round tables and an atmosphere that will make you feel as if you were in Paris.

● Cantina de Frida, restaurant & bar Karadjordjeva 2-4, 2181-107 www.cantinadefrida.com

A meeting point for friends who like to sing, dance (live bands) and dine together, celebrating life. The menu of the restaurant Cantina de Frida features a number of various delicious and colorful dishes originating from Spain and other Mediterranean countries, served on small plates (tapas), or on big plates containing extended servings to be shared among friends.

● Lava Bar restaurant & bar Kneza Miloša 77, 3610-525 www.lavabar.rs It was conceived as a multifunctional space offering the possibility of an all-day stay and tasting of first-class Mediterranean cuisine, relaxation with lounge music (live bands on weekends) and a top-quality selection of international and national wines and cigars.

Mali je broj agencija koje u svojoj ponudi imaju Beograd

Programi po želji stranih turista

Mali je broj agencija koje u svojoj ponudi imaju Beograd i koje stranim gostima promovišu prestonicu. Među njima su *Vekol tours*, *Ponte travel*, *Top tours* i *Pan Europa Adriatic*. Svaka od ovih agencija ima neku svoju sliku i viziju kako i na koji način treba predstaviti Beograd stranim turistima.

Vekol tours organizuje i kreira programe prema željama klijenata, u zavisnosti od toga iz koje zemlje dolaze, kojim povodom. „Mi ne nudimo klasičan turizam. To znači da nam nije u interesu samo da uzmemo novac stranim turistima već da im stvarno ponudimo nešto čime će biti zadovoljni, i na osnovu čega će kasnije ponovo doći u Beograd. Mi kreiramo programe prema želji stranih gostiju. To je turizam sa događajima. Najčešće su to gosti u grupama koji borave u gradu do tri dana. Oni su menadžeri stranih kompanija, predstavnici velikih evropskih korporacija“, kaže Tanja Bogdanov, direktorka te agencije. Koristeći usluge ove agencije strani turisti imaju priliku da, primera radi, upoznaju Beograd koristeći prevoz GSP (autobus, tramvaj, trolejbus). Jednom rečju, sa kartom i uputstvima operatera

Foto: Larijag

agencije sami obilaze prestonicu Srbije. I to nije sve. Neretko se „pakuju“ takvi programi u okviru kojih ova agencija daje svojim klijentima vaučere uz objašnjenje gde se nalazi mesto na kome, primera radi, mogu da jedu čevape, deset sa lukom. „Ovo su jedinstvene pojedinosti koje strani turisti vrlo rado prihvataju. Oduševljeni su. Ali, to nije sve, mnoge stvari izmišljamo ne bi li udovoljili strancima koji dolaze iz mnogih zemalja: Nemačke, Mađarske, Švajcarske, Francuske, Austrije“, kaže sagovornica Danasa. Gosti *Vekol toursa* upoznaju, dakle, Beograd isključivo svojim okom. Najčešće žele da posete *Novi Beograd*, *Kuću cveća*, *Kalemegdan*. „Na žalost, mi nemamo

svoj brend, a često nemamo mnogo toga ni da im pokažemo, jer strani turisti ne žele da dođu u Beograd i da ih pri tom, primera radi, zateknu zatvorena vrata muzeja, a to se dešava. Srbija i Beograd nemaju *Ajfelovu kulu* ili *piramide*. Mi ističemo svoje gostoprimstvo i turista to može da vidi kod konobara, prodavca novina, suvenira...“, objašnjava Bogdanova.

Ponte travel predstavlja prestonicu na klasičan način - stranim gostima nudi razgledanje grada (*Kalemegdan*, *hram svetog Save*, *Skadarlija*...) Ta agencija beleži najveći broj stranaca oko Nove godine. U tom periodu najviše im dolaze turisti iz Bugarske i Slovenije.

Prema rečima Miše Nikolića, predstavnika agencije *Top tours*, stranci uglavnom dolaze u Beograd za vikend, na noć ili dva. Obično odsele u hotelima *Srbija*, *Park*, *Kontinental*, *Slavija*. „Turisti obično tokom popodneva razgledaju grad: *Kalemegdan*, *hram svetog Save*, *Kuću cveća*, a večeraju uglavnom u *Skadarliji*“, navodi Nikolić. On kaže da pojedini turisti, a posebno Slovenci, često i ne spavaju, samo svrate do hotela, ostave stvari i nastave noćni život na nekom od beogradskih splavova.

Klijenti turističke agencije *Pan Europa Adriatic* najčešće su poslovni ljudi iz većine evropskih zemalja. Oni borave dva do tri dana u Beogradu.

● Crveni petao bar, bar Cara Lazara 16, tel. 262 0050
In the summer time, this famous place is one of the favorite gathering places of Belgraders. It has a spacious patio with a long bar in the center, surrounded with bar chairs, comfortable armchairs and booths.

● Informbiro bar Studentski trg 11, tel. 262 9491
The Informbiro Club is the club of Belgrade Philharmonic Orchestra and it is only a few steps away from Knez Mihailova Street. The name of the club was not chosen accidentally. This is the place where people exchange all kinds of information. Also, the tickets for concerts and theatre performances are available here

● Batler I Francuska sobarica Butler & French Maid, Francuska 12
Very nice and interesting club in the city center with great choice of music!

● Sikarica, Skadarska 22
New place for relaxing and easy clubbing

● Smiley, Terazije, oposit from Benneton. Open every day after 18 h.

Cool clubs

● Akademija club Rajičeva 10, 2627-846
www.akademija.net
This club became something of a cult place. It played a considerable role in the creation, promotion and affirmation of urban sensibility and cosmopolitan spirit of Belgrade. Closed on Sundays.

● Underground club Pariska 1a 2625-681
It is impossible to imagine Belgrade without this club. Even though it is located in cellars under an ancient fortress, its décor - a successful combination of details from the past and the urban

elements from the present time - creates a unique atmosphere. This club mainly features electronic music: techno, house, hip-hop, drum'n'base. It fluctuates between mainstream and alternative music.

● Baltazar club Karađorđeva 9, 069/2000-100
www.baltazar.com
The club is characterized by excellent, friendly bartenders, great fun, energy of youth and a waiting line at the door. All these also explain why Belgrade has become known as the New York of the Balkans. It is divided into three rooms that vibrate to the sounds of funky and dance house music.

● Belle Epoque restaurant & bar Đždžarda Vašingtona 2, 3345-383
The eclectic interior with somewhat decadent note of fin de siècle, transforms after midnight into a cocktail bar, open till early mornimng hours. Also you can try excellent domestic wines served by the glass.

● Bitef Art Cafe club Mira Trailovic Sq 3229-822
www.bitefartcafe.co.rs
Carefully chosen entertainment with a special emphasis on live performances of popular domestic bands, which in the summer period is moved to the Belgrade Fortress

● Freestyler, boat club Savski kej bb
This floating club, situated between the Stari Savski and Gazela bridges, is among the numerous floating river clubs featuring disco-house-techno music, and it just happens to be the most impressive of them all. It is extremely popular and always jam-packed because of the great atmosphere and beautiful go-go dancers. Season starts from June till October.

● Magacin club Karađorđeva 2-4 062 715 848
This is a spacious club furnished with a number of beautiful details, a large bar, bar tables and booths on the upper level. This is

the place for the people of different tastes (21+) that do have some things in common, such as fancy wardrobe and love for the disco sound.

● Sound, boat club Savski kej bb
Club Sound exists for thirteen years already, and all this time it has been aiming to fuse urban musical trends with its warm and original atmosphere. For quite some time, Sound has been having the status of Belgrade's cult place and a trendsetter and its popularity and continued existence rank it within the top European club.

● The Tube club Simina 21, 063-783-6592
If you want a real clubbing experience, go to Tube. The audience is made up of urban people, between the age of 25 and 40, while the atmosphere is relaxed from the very entrance to the furthest parts of this remarkably spacious club.

● Plastic club Djusina 7, 3245-437
www.clubplastic.rs
This club has always been a place featuring electronic music. It was conceived as a mainstream club hosting famous DJs.

„Svi strani gosti žele da vide *Kuću cveća*, *hram svetog Save*, *Kalemegdan*, *Skadarliju*, a manji broj njih želi tzv. *vinske ture*. Za ovu vrstu zabave odlučuju se oni sa punijim džepom jer, primera radi, degustacija vina kod nas košta između četiri i pet evra“, kaže Radmilo Bumber, direktor ove agencije.

Zlatija Vuković

Fotografije: Miroslav Dragojević, Stefana Savić i Stanislav Milojković

Foto: Miroslav Dragojević

Turistička organizacija Beograd - urađeno tokom 2009.

■ **Novi turističko-informativni centar.** U dogovoru sa KCB, iznajmljen je deo prostora u suterenu Beozloga u Knez Mihailovoj 6. U prostoru od 240 metara kvadratnih organizovani su info-pultovi, volonterska služba beogradskih gritersa, turistička biblioteka, internet-centar, sala za izložbe i pres konferencije, kao i boksevi sa flajerima tirostočke ponude;

■ **Revitalizacija Skadarlije.** Potpisivanjem Kodeksa o Skadarliji, povezane su sve nadležne institucije i one koje pružaju usluge u Skadarliji i dat je zajednički doprinos oživaljavanju Skadarlije kao ambijentalne celine Beograda;

■ **Nove ture razgledanja iz otvorenog autobusa i tramvaja.** Pored redovnih programa razgledanja grada, u ovoj turističkoj sezoni osmišlene su i organizovane dve potpuno nove ture. U organizaciji sa BS Tours i Lasta, organizovano je redovno panoramsko razgledanje grada turističkim autobusima sa otvorenim krovom, a u saradnji sa GSP tura razgledanja grada iz tramvaja;

■ **Beograd - drugi pogled.** Novi model inkluzije osoba sa posebnim potrebama. Odabrane ambijente Beograda predstavljali su aktivista za prava Roma, osoba sa invaliditetom, slepih osoba i osoba sa Daunovim sindromom;

■ **Interaktivni izlog.** U saradnji sa Sekretarijatom za privredu u 2009. postavljeno je pet interaktivnih izloga koji sadrže sve neophodne informacije o Beogradu, na srpskom i engleskom jeziku. Novi način komunikacije sa Beogradanima i stranim posetiocima predstavljen je u Makedonskoj ulici, na Glavnoj železničkoj stanici, Adi Ciganliji i holu Beogradanke;

■ **Belgrade city pass.** Po ugledu na sve evropske metropole, u 2009. realizovan je i projekat beogradske kartice (BCP). Beogradska kartica je namenjena stranim gostima, rezidentima, studentima, učesnicima kongresa, seminara i konferencija. Urađene su dve vrste kartica, prva je namenjena učesnicima Univerzijade (10.000 komada) i druga čiji je rok važenja do kraja godine (15.000 komada);

■ **Štampani promotivni materijali.** TOB je značajno promenila vizuelni identitet promotivnog materijala, prilagodila formu i sadržaj zahtevima savremenog turizma. Tako su u 2009. štampane mape Welcome to Belgrade, City break u Beogradu, Razgledanje grada, Turistička mapa, Biciklistička mapa, Vodič kroz Skadarliju, Vodič kroz beogradske muzeje, Događaji, Dani evropske baštine, Beograd - sportska metropola.

Planovi za 2010.

- Nove ture razgledanja, primena novih tehnologija, promocija međunarodnih manifestacija;
- Rad na turističkoj signalizaciji - uređenje i ekološka zaštita turističkih ambijentalnih celina. U dogovoru sa nadležnim sekretarijatima, javnim preduzećima i gradskim službama biće zamenjena dotrajala turistička signalizacija u gradu;
- Nastupi na sajmovima turizma, učešće u radu međunarodnih asocijacija;
- U planu je unapređenje saradnje sa domaćim naučno-istraživačkim asocijacijama u oblasti turizma i pozicioniranje Kongresnog biroa Beograda u toj oblasti;

- U saradnji sa drugim, srodnim partnerima, uključivanje u projekte evropskih gradova na Dunavu i dunavskih asocijacija - Dunavska turistička komisija;
- Beogradski gritersi (belgrade greeters) su nova inicijativa koja podrazumeva formiranje servisa po uzoru na neke evropske zemlje, a u cilju stvaranja atmosfere dobrodošlice i ostale profesionalne podrške i pomoći. Za učešće u radu ovog servisa zainteresovani su, pre svega, studenti beogradskih univerziteta. Gritersi nisu profesionalni vodiči već volonteri koji sa mnogo entuzijazma pokazuju svoj grad turistima, pomažući gostima da vide Beograd očima njegovih stanovnika.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ПОДРШКЕ БЕОГРАЂАНИМА

Породице са најнижим примањима, пензионери, деца без родитељског старања, деца и омладина ометена у развоју, особе са инвалидитетом, стари, болесни и изнемогли, запослене труднице и незапослене породиље, ученици и студенти **имају право на помоћ и социјалну подршку града Београда:**

- **Помоћ за пензионере** са најнижим примањима у износу од 16.000 динара, која се исплаћује квартално. Ову помоћ до сада је примило око 65.000 пензионера.
- **Помоћ у кући** за стара, изнемогла и хронично оболела лица. Град Београд је обезбедио 670 геронтодомаћица, а у плану је ангажовање још 50.
- **Новчана накнада за време трудничког боловања за запослене труднице** до пуног износа плате. До сада је реализовано више од 15.000 исплата.
- **Једнократна новчана помоћ за незапослене породиље**, 40.000 динара за свако дете, коју је до сада примило око 3.000 породиља.
- **Стипендије за талентоване средњошколце и студенте, као и за студенте са инвалидитетом.** До сада је ову помоћ добило 448 корисника.
- **Стипендије за ученике и студенте који постижу изузетан успех, а потичу из социјално угрожених породица.** До сада је ову помоћ добило 140 корисника.
- **Стална новчана помоћ за родитеље тројки, четворки, петорки и дуплих близанаца.** Помоћ се исплаћује по рођењу и траје до краја школовања деце, а користи је више од 80 породица.
- **Стална новчана помоћ деци без родитељског старања.**
- **Социјално становање.** Град је до сада обезбедио 237 станова, а планира се изградња још 80.
- **Субвенције на комуналне производе и услуге** које користи више од 50.000 породица. Попусти се крећу од 10 до 50 одсто, у зависности од висине примања.
- **Једнократна новчана помоћ** за појединце и породице који су тренутно у изузетно тешкој ситуацији.
- **Стална новчана помоћ за кориснике материјалног обезбеђења породице** оствареног у складу са републичким прописима, која је за кориснике са пребивалиштем на територији града Београда увећана за 17 одсто у односу на утврђени републички износ.
- **Бесплатан оброк** – народне кухиње за најсиромашније суграђане.
- **Дневни боравак** за децу и омладину ометену у развоју.
- **Новчана помоћ за набавку школског прибора** за децу из породица корисника права на материјално обезбеђење и децу без родитељског старања.
- **Бесплатни убеници** за ђаке прваке.
- **Други облици помоћи и подршке.**

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Помоћ за пензионере: податке ПИО доставља Градској управи града Београда.

Помоћ у кући: захтев, фотокопија личне карте за подносиоца захтева, извод из матичне књиге рођених или венчаних, извод из матичне књиге умрлих за брачног друга, фотокопија чека од пензије, фотокопија пресуде о разводу, фотокопија лекарског налаза и уверење о имовинском стању. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Новчана накнада за време трудничког боловања за запослене труднице: податке РЗЗО доставља Градској управи града Београда.

Једнократна новчана помоћ за незапослене породиље: захтев (у року од три месеца од рођења детета), извод из матичне књиге рођених за дете (фотокопија) и извод из матичне евиденције фонда ПИО за подносиоца захтева. Захтев се подноси Секретаријату за социјалну заштиту у року од три месеца од порођаја.

Стипендије за талентоване средњошколце и студенте, као и за студенте са инвалидитетом: пријава са неопходном документацијом подноси се на писарници Градске управе града Београда, након јавно расписаног конкурса.

Стипендије за ученике и студенте који постижу изузетан успех, а потичу из социјално угрожених породица: захтев и доказ о постигнутом успеху у претходној години школовања. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Стална новчана помоћ за родитеље тројки, четворки, петорки, шесторки и дуплих близанаца: захтев, фотокопија личне карте једног родитеља, извод из матичне књиге рођених за децу, пријава стана за децу и потврда о редовном школовању за децу. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Стална новчана помоћ деци без родитељског старања: захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Социјално становање: пријава са неопходном документацијом подноси се на писарници Градске управе града Београда, након јавно расписаног конкурса.

Субвенције на комуналне производе и услуге: прописани образац предаје се у радним јединицама ЈКП „Инфостан“ према месту пребивалишта.

Једнократна новчана помоћ: захтев, фотокопија личне карте за подносиоца захтева и све чланове породице, извод из матичне књиге рођених за све чланове породице, извод из матичне књиге венчаних за супружнике, који није старији од шест месеци, пријава пребивалишта за децу, потврда о личном дохотку запослених чланова породице за последња три месеца, уверење о незапослености, последња три чека од пензије, пореско уверење за пунолетне чланове породице, уверење из катастра, докази који се односе на разлог подношења захтева (трошкови лечења, утрошена електрична енергија, огрев, лекови, ортопедска помагала итд.) и друга документација у зависности од случаја. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Стална новчана помоћ за кориснике материјалног обезбеђења: фотокопија личне карте и оригинал на увид, извод из матичне књиге рођених, уверење о имовном стању, уверење Националне службе за запошљавање, уверење Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, уверење за децу да су на редовном школовању, за децу – пријава пребивалишта из МУП-а, потврда о висини примања за сроднике (могућност и обавезе сродника да му пружи издржавање), осим додатка за туђу помоћ и негу, уверење да се не задужује порезима и дуприносима, уколико је брак разведен – копија пресуде, уколико су деца ванбрачна – копија пресуде за издржавање, ако је она већ донета и уколико је престао радни однос – копија решења. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Бесплатан оброк: захтев, фотокопија личне карте, потврда о примањима и уверење о имовном стању. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Дневни боравак за децу и омладину ометену у развоју: захтев, фотокопија личне карте за подносиоца захтева, извод из матичне књиге рођених, извод из матичне књиге венчаних, решење о категоризацији, налаз и мишљење Комисије за разврставање и медицинска документација.

Код лаке и умерене ометености деце и омладине, поред наведене, потребно је доставити и следећу документацију: фотокопија личне карте, фотокопије здравствених књижица за децу, пореско уверење и просек плате за претходни квартал. Захтев се предаје Градском центру за социјални рад – општинском одељењу на чијој територији подносилац захтева има регулисано пребивалиште.

Град је ту. Позовите га.
Инфо-телефон: **0800 110 011**
(бесплатни позиви са фиксне мреже, сваког радног дана од 7 до 22 часа)

Skadarlija - simbol provoda u Beogradu

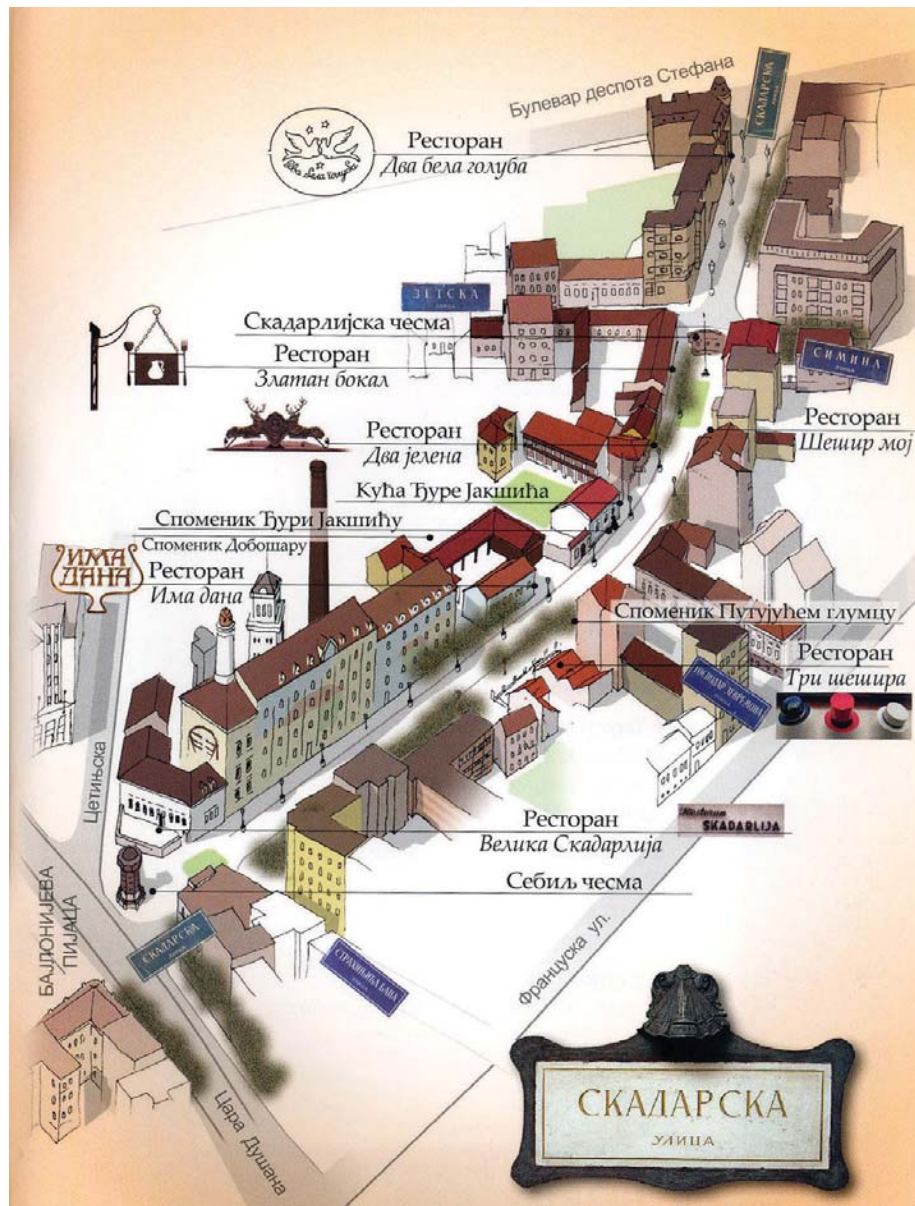
На простору данашње *Skadarlije* odvajkada је било људских nastambi, što otkrivaju tragovi praistorijskog života, prilikom kopanja temelja за nove zgrade kompleksa *Bajlonijeve pivare* 1892. На терену između Skadarske i Cetinjske ulice, на дубини од два и по метра, по запису научника dr Dorda P. Jovanovića, nađeni су остаци Homo primigeniusa - fosili čovečije lobanje. Uzbudljivu sliku drevnosti ovog dela Beograda upotunilo је i nekoliko otkopanih zuba

Spomenici i česme

Spomenik Đuri Jakšiću, postavljen је 1990. ispred kuće u broju 34 u kojoj је živeo i umro Đura Jakšić. Spomenik skadarskom dobrošaru, podignut је 1990. u bašti lma dana, u znak sećanja на glumca Radeta Sobotu, koji је godinama bio dobošar u Skadarliji. Spomenik putujućem glumcu, postavljen је на spoju ulica Skadarske i Gospodar Jevremove 1989, u čast Joakima Vujici, pisca i glumca, јednog од osnivača pozorišnog života u Srbiji.

U istoriji Beograda česme imaju zapaženu ulogu kao mesta на kojima се narod okupljao. На mestu današnje, nove česme, u Skadarliji postojala је česma iz turskog perioda. Branislav Nušić zabeležio је 1929. da се pod svodom akvadukta, koji је išao preko Skadarske ulice, nalazila mala česma са јednom lulom. Nova Skadarska česma podignuta је 1966, u vreme obnavljanja mnogih objekata u Skadarskoj ulici. На raskršću Skadarske i Zetske ulice, svake godine се obeležava otvaranje letnje sezone, podizanjem zastave са oznakama Skadarlije (karanfil, štap i žirado šešir). **Sebilj česma** (на fotografiji) на dnu Skadarlije је replika Sebilj česme u Baščaršiji, koju је Sarajevo poklonilo Beogradu 1989. godine.

izumrlag starog slona. Pretpostavlja се da је otkrivena lobanja iz prvog perioda ljudskog stanovanja на beogradskom tlu pripadala lovcu koji је gonio antičkog slona. Naučnici су ostacima lobanje iz starijeg kamenog doba dali simboličan naziv **Prvi Beogradanin**. Prvi objekti на predelu današnje Skadarlije izgrađeni су за vreme austrijske vladavine (1717-1739). *Cigansko naselje* u Skadarskoj ulici, по nekoliko memoarskih izvora formirano је između 1815. i 1830. Prvi pouzdani izvor о izgledu ovog dela grada је plan Beograda iz 1854, gde се uočava prasečena ulica Sićan-mala, buduća Skadarska ulica. Po popisu 1860, Beograd је imao 19.000

stanovnika i 307 kafana, од kojih је 14 bilo u Skadarskoj ulici. Beogradska opština је 1872, pri zvaničnoј numeraciji ulica, ciganskoј mahali dala ime Skadarska ulica. Po podacima iz 1878, u Skadarliji i okolnim ulicama bilo је izgrađeno ukupno 105 objekata, uglavnom stambenih, industrijski kompleks *Male pivare*, 17 bunara i česma, ranije nazivana *Ciganlija*. Do danas је očuvano samo desetak kuća iz tog perioda. Dvadesetih godina 20. veka izgrađeni су visoki objekti i time је narušen prvobitni intimni ambijent i atmosfera koju су činile male prizemne zgrade. Između dva rata *Skadarlija* је pored prvenstveno stambenog, zadržala i tradicionalni ugostiteljski karakter.

Jedino је pivara ostala kao industrijski kompleks.

Preuređenje *Skadarlije* počelo је 1966, po projektu arhitekte Uglješe Bogunovića. U nastojanju da се ovaj deo starog Beograda sačuva, izvršena је rekonstrukcija i revitalizacija Skadarske ulice. Cilj је bio da се ovom specifičnom ambijentu vrate osobenosti koje је nekada imao, da се oživi tradicija dopunjena novim, savremenim sadržajima. Uklonjen је saobraćaj iz *Skadarlije*, podignuta је česma, vraćena је stara kaldrma, fenjeri i kandelabri, dograđene су kafane... На stara vremena podsećala је gatara Ljubica koja је zabavljala turiste svojim proročanstvima, stari dobošar Šole i slikari koji су на platno prenosili motive iz *Skadarlije*.

Nekad i sad

Skadarske kafane kojih više nema - Pašonin bulevar, Esnafska kafana, Vuk Karadžić, Zlatni bokal, Bums-keler, Bandist i Filipova pivara.

Današnje znamenite kafane - Tri šešira, Dva jelena, Velika Skadarlija, Dva bela golube, Zlatni bokal (zadržano samo ime), lma dana...

Sedamdesetih godina *Skadarlija* се „pobratimila“ са pariskom boemskom četvrti *Mon Martrom*. Povorka francuskih slikara i muzičara defilovala је našom poznatom ulicom kada је potpisana zajednička povelja о saradnji. Naredne godine, naši umetnici су uzvratili posetu. U novija vremena *Skadarlija* је pružila gostoprimstvo svetski poznatim imenima, koji су uživali u letnjem mirisu rascvetalih lipa, sveže polivene kaldrme, odabranim jelima srpske kuhinje i najvećem specijalitetu *Skadarlije* - atmosferi.

→ Strana XXII

Cool buildings

Various parts of Belgrade have wildly varying architecture, from the center of Zemun, which is a typical one for an Austro Hungarian town, via still remaining Turkish-styled buildings and street layout of the centre of Belgrade, to modern architecture and layout of Novi Beograd. **Bajrakli Mosque** - one of the oldest mosques in the Balkans, early 16th century **Belgrade Arena** - the biggest sports hall in Southeastern/Central Europe **Captain Misa's Mansion** - home to the University of Belgrade **Count Miloš's Residence** - early 19th century **Balkan-style palace** **National Museum**

Hotel Moskva - early 20th century secessionist exclusive hotel **St. Sava's Temple** **The Question Mark Inn** - near the Cathedral, in the typical Serbian-Balkan style **Ušće Tower** - Formerly housed the Central Committee of the Communist Party of Yugoslavia. Following NATO bombing, from which only the skeleton of the building survived, it has been redeveloped into an office block. **Roman-Catholic Church of St. Anthony** **Jugoslav Drama Theatre** **Building of Vukova zadužbina** Residential buildings in Kraljice Natalije 4 & 6 street **Archives of Serbia** **Belgrade City Library** **University library "Svetozar Marković"**

Cool Shopping spots

Since there are many things to see and do, you'll need different things. Take along something comfy for long walks around the city, but don't forget to bring something for the wild night life in Belgrade as well. Anyway, don't worry, because whatever you forget to bring along, you can buy it in here, and probably much cheaper than back home

Knez Mihailova St The Knez Mihailova Street pedestrian area, from Republic Square to Kalemegdan, is the centre of Belgrade in terms of shopping and in all other respects.

Šlic Working hours 12am-8pm, Saturday 12am-6pm Unique FASHION design brand and store where you can find original, unusual, one of a kind designed clothes, shoes and accessories made by Serbian young designers. Palmoticeva & Shopping Mall "Millenium" - Knez Mihailova Street 323 6429, www.slic.rs

Dragana Ognjenovic Shape tailoring and high quality fabrics have always been Dragana's signature. Dragana's dedication to fine and monochromatic vision attracted a loyal clientele of intellectuals and professional elite. Her line thus quickly earned the title of "fashion for thinking people." Kneza Sime Markovića 10 32 83 936, www.draganaognjenovic.com

>>

Kafane u Beogradu

TAKO JE POČELO

Uz sve priznanje institucijama civilnog društva, ipak su hronološki, ali i po značaju, prve ustanove „novog društva“ bile kafane. Bila je to ustanova najveće otvorenosti, pristupačna svima, mesto mešanja inače strogo podeljenih društvenih slojeva. To je bio „prvi demokratski prostor“. Za učešće u njemu nije bila potrebna ni pismenost, ni učlanjenje, ni disciplinacija koju sa sobom nosi pripadnost bilo kakvoj drugoj organizaciji. Ona je bila prva institucija relativno slobodne razmene mišljenja, otvorenog političkog rezonovanja, kasnije i političkog organizovanja. Bila je to prva institucionalizacija slobode misli, tu su se formulisali prvi objektivni zahtevi narastajućeg modernog društva.

Računa se da su prve kafane na Zapadu nastale sredinom 17. veka, da su došle s Levanta i da se u njima služio prvi čaj, čokolada i kafa, napici koji će odrediti promenu socijalnog života... Te engleske kafane (cofee-houses), francuski saloni (salons) i nemačka kafanska društva (Tishgesel-shaften) bili su prvi oblici literarne javnosti, to su bila mesta koja su legitimisala novu umetnost, koja su određivala standarde. Iz te faze prešlo se u sledeću - fazu društvene konverzacije, koja se ubrzo razvila u fazu društvene kritike koja je bila prvobitni oblik građanske javnosti.

Emancipatorska uloga kafana

Bliza uticaju Levanta, Srbija je imala istorijske uslove za kontinuirani razvoj kafanskog života od srednjeg veka. Uz manastirske trepezarije, goste su primale i ugostiteljske radnje koje su služile za zabavu, a koje su se nalazile uz puteve kao prihvatilišta za karavane. Period proveden pod Osman-skim carstvom značio je procvat ugostiteljstva u institucijama kao što su bili karavansaraji, hanovi, kafane i bečarske odaje u kojima su odsedali mlađe zanatlije i kalfe koje su dolazile u grad na usavršavanje. Reč kafana arapskog je porekla i označavala je mesto u kome se kuva kafa, dok su mehane bile mesta u kojima se točilo i piće...

Kako navodi Divna Đurić-Zamolo, u Srbiji se početkom 60-ih godina 19. veka iskristalisala precizna definicija razlikovanja kafane od mehane. U mehani su se mogla dobiti pića s hranom i, ponegde, sa sobom za prenočište. Takve ustanove mogle su biti u varoši, na selu ili na drumu. Kafana je mogla postojati samo u gradovima, što je od nje činilo jednu od ključnih institucija urbanog života. To je bilo najvažnije sastajalište ljudi, posebno kad se ima u vidu da su do kraja 19. veka kuće ostale porodično skrovište, strogo privatan prostor u kome se, osim za slavu i izuzev komšiluka, nisu primali gosti zbog čega je i Branislav Nušić zaključivao da su „naše kafane pre rata bile jedini izraz našeg javnog života“.

Feliks Kanic je ostavio zanimljiv uvid u istoriju kafanske publike u Beogradu. Po njegovim saznanjima, tokom ranijih decenija 19. veka u kafanama su sedeli „samo mladi ljudi koji su se školovali u inostranstvu, neženjeni činovnici, oficiri i

stranci koji su posećivali nekoliko boljih lokala“. Širenje popularnosti tih mesta Kanic vezuje za jači talas evropeizacije koji su transferisali stranci koji su došli u Beograd, prvo kao dobrovoljci u ratovima 1875-1878. Sledećih godina u prestonicu su stizali strani inženjeri koji su gradili železnicu i radili na otvaranju novih rudnika, što je, po putopiscu, dovelo do toga da je „zapadna moda prodirala sa svih strana“. Tako je, svedoči dalje Kanic, „I Beograđanin, nekada konzervativan ubrzo zaključio da već odomaćeno Gambor pivo bolje prija u društvu i pod otvorenim nebeskim svodom...“

Iako tipično levantske ili balkanske, kafane su u beogradske život donosile i duh Evrope, pa je njihova uloga, posebno u kulturnom životu prestonice, bila i emancipatorska...

Uspeh gotovo zagarantovan

Pored navedenog, poseban značaj u životu građana glavnog grada kafane su imale sa svojom socijalnom, pa i ekonomskom funkcijom. U prvom redu, bila je to privredna delatnost koja je donosila najbrži obrt, u kojoj je uspeh bio gotovo zagarantovan. O tome jasno svedoči već i sam broj kafana u Beogradu i činjenica da su se od borničke gradske skupštine u više navrata žalili da se ulicama ne može ići od bašta. Zbog toga je opštinski odbor predložio 1911. da se donese odluka o zabrani daljeg otvaranja kafana i mehane „jer smatra da je to štetno i po zdravlje građana i po javni moral“.

Ipak, u siromašnom društvu bio je to način da se najlakše zaradi i to je, pored kafanskog stila života, bila presudna činjenica koja je dovela do toga da su se kafane nalazile na svakom koraku. Zanimljiv je zapis koji je ostavio britanski putopisac Vivijani koji, opisujući sliku Beograda 1896, da je i danas veoma prepoznatljiv opis: „Skoro svaka druga kuća je kafana, a skoro svaka druga radnja je menjačnica“...

Tekst Dimitrija Stojanovića, obrenovačkog učitelja, objavljen u časopisu *Narodno zdravlje*

1906. mogao bi čak da uputi na zaključak da su kafane bile institucije prvobitne akumulacije kapitala, jer su, reklo bi se, obezbeđivale retko sigurnu zaradu. Izgledalo je da je to posao sa najmanje rizika, jer su kafane uvek bile prepune, dok se „subotom, nedeljom i o većim praznicima kafane ne prazne niti se ne spava“. Zabrinut za zdravlje stanovništva, Stojanović je opisivao svakodnevn život: „Stvorene navike da se *Pazar* svršava uz piće, da se u kafani mora ma šta piti, ovde znatno uvećavaju potrošnju pića, pored čaršijskog redovnog pijačja u podne i uveče. Seljaci smatraju za pravi greh da odu iz varoši trezni. Bilo bi zanimljivo da nije odvratno, posmatrati na krajevima varoši povratak njihovih kućama. Sve od reda pijano. Čak se ni ženske ne uzdržavaju od toga. To im je neko uživanje: doći u varoši i napiti se. Lumpovanje naročito mladih ljudi i radnika obična je i svakodnevna pojava. Tome se niko ne čudi. Svačke noći muzika trešti po varoši. Uživa svet!“...

Pored najpouzdanije zarade, kafane su imale i funkciju berze. Nušić je u svojim sećanjima pisao da je to bila funkcija kafana i u vreme osman-ske vlasti, kad su se sitniji poslovi obavljali na čepencima, a obiljniji u hanovima i da su to bila mesta u kojima se određivao i kurs moneta. Te „privredne grane“ kasnije su, po Nušiću, prešle u kafane: „Tu su se zbirali trgovci, tu zanatlije, tu činovnici, tu se vršile kupovine i prodaje, tu utvrđivale pogodbe, tu zaključivali i otplačivali zajmovi, tu menjao novac, tu kupovala i prodavala imanja, tu se ortačilo i razortačivalo...“

Najefikasnije radničke berze

Kafane su bile i najbolje socijalne ustanove. Bile su najefikasnije radničke berze, pri čemu je svaka bila stecište određenog esnafa, pa kad je kome bio potreban majstor određene struke odlazio je u kafanu da sklopi posao. Najpoznatija takva kafana, gotovo zvanična berza, bila je *Esnaf-ska kafana* na početku Skadarlije, u kojoj su se ranije jutro zbirali zidari, kaldrmdžije, ciglari, tesa-

či i druge zanatlije „i tu su dolazili oni koji su bili potrebiti, te odvodili radenike na posao“. Kafana *Takovo* bila je poznata kao glumačka berza. Posebno je bila zanimljiva kafanica *Čokot* koja se nalazila u Karadordevoj ulici, ispod Kalemegdana, u blizini stovarišta vina. Ona je bila neka vrsta vinske berze...

Pored socijalne i ekonomske funkcije, kafane su bile i centralni kulturni prostor, ako se izuzme Narodno pozorište, jer većih, specijalizovanih sala nije bilo. One su bile, kako su pisali putopisci, prvi mjuzik-holovi u kojima se mogla čuti tada u Evropi moderna muzika, na prvom mestu tingl-tangl. U baštama su se davale pozorišne i vodviljske predstave, tu su se, od prve inicijative kneza Mihajla držali koncerti ozbiljne muzike. Prvi put su Beograđani u kafanama mogli videti harfiste, madioničare, tu su postavljeni prvi bilijar i šah. Tu su držana predavanja, osnivana udruženja koja su to kasnije održavala svoje redovne sastanke...

Kafane su bile nedvosmisleni nosioci modernosti u Beogradu 19. veka. U njima je odigran prvi bal 1827, prvi strani violinista zasvirao klasičnu muziku 1894, upaljena je prva sijalica 1880, pušten prvi film 1896, osnovana prva opera 1908. Kafane su imale važnu kulturnu funkciju i kao mesta u kojima su, tokom dugih razgovora sazrevale razne umetničke ideje koje je su kasnije, u sretnim kafanama, bile formulisane u važne kulturne inicijative...

Burne političke strasti dovele su do toga da privrženici jedne stranke nisu odlazili u kafane drugih stranaka, što je doprinosilo dubini političkog rasepa. To je suštinski blokiralo ulogu kafana u javnom prostoru i poništavalo njihov značaj na poslu širenja građanskog društva. Umesto da taj prostor otvore, one su ga stranačkom urevnjivošću zatvarale i time odigrale kontraulogu... Taj tip partijskog života dovodio je neretko i do toga da bi kafane stradavale u stranačkim obračunima, kao simboli...

Važna uloga u stranačkoj istoriji

Kafane su bile i neka vrsta zbirnog mesta za sve druge institucije civilnog društva. U njima su osnivana udruženja... Tu su pokretane i osniva- ne novine, tu su se pisali uvodnici, koji su dobijali svoju posebnu, sočnu boju u kafanskim inspiracijama. Bilo je listova koji su u potpunosti nastajali u kafanama... Zbog bliskih odnosa između kafana i novinara, u poznatoj *Pozorišnoj kafani* bilo je i sedište Srpskog novinarskog udruženja.

Kafane su, u prvom redu, svoju ključnu ulogu u beogradskom društvu dokazivale preko svoje uloge u političkom životu. Čitav niz važnih događaja iz političke istorije Srbije vezan je za kafane. Za mesto održavanja *Svetoandrejske skupštine* na kojoj je svrgnuta dinastija Karadorđevića i vraće-

ni Obrenovići 1858. bila je žestoka konkurencija između srpske vlade i turskog komandanta beogradske tvrđave posle bombardovanja Beograda 1862. (posle događaja na Čukur-česmi) potpisano je u *Srpskoj kruni*. Najveću salu imala je kafana *Bulevar*, na čošku Makedonske i Braće Jugovića, pa se u njoj odigrao niz važnih događaja. Tako je, 1895, Srpsko trgovačko udruženje održalo veliki protestni zbor protiv odluke Austrougarske da zatvori svoje tržište za srpsku robu. Bila je to jedna od pet kafana iz koje su krenuli zaverenici da izvrše prevrat i ubiju kralja Aleksandra i kraljicu Dragu 29. maja 1903. Tu je 2. avgusta 1903. održan osnivački kongres Srpske socijalde-mokratske partije...

Posebno važnu ulogu su kafane odigrale u stranačkoj istoriji Srbije. Kao i druge inicijative, i političke su kretale iz kafana gde su se držali prvi sastanci na kojima su se razmjenjivale misli. Tako je, s nastankom prvih partija, stranački život postao vezan za kafane koje su od početka bile stranački obeležene. Znalo se koje su kafane naprednjačke, koje liberalske, radikalne ili samostalske. Partije su u kafanama imale svoje klubove, kako svedoči Nušić,

Posebno važnu ulogu su kafane odigrale u stranačkoj istoriji Srbije. Kao i druge inicijative, i političke su kretale iz kafana gde su se držali prvi sastanci na kojima su se razmjenjivale misli. Tako je, s nastankom prvih partija, stranački život postao vezan za kafane koje su od početka bile stranački obeležene. Znalo se koje su kafane naprednjačke, koje liberalske, radikalne ili samostalske. Partije su u kafanama imale svoje klubove, kako svedoči Nušić,

Burne političke strasti dovele su do toga da privrženici jedne stranke nisu odlazili u kafane drugih stranaka, što je doprinosilo dubini političkog rasepa. To je suštinski blokiralo ulogu kafana u javnom prostoru i poništavalo njihov značaj na poslu širenja građanskog društva. Umesto da taj prostor otvore, one su ga stranačkom urevnjivošću zatvarale i time odigrale kontraulogu... Taj tip partijskog života dovodio je neretko i do toga da bi kafane stradavale u stranačkim obračunima, kao simboli...

Iz poglavlja „Institucije civilnog društva: stranke, štampa, klubovi, udruženja i kafane“, u knjizi „Kaldrma i asfalt: Urbanizacija i evropeizacija Beograda 1890-1914“ Dužavke Stojanović

Mika Dajmak

NEKAD BILO

Nije baš da se nismo bavljali, kakvo god vreme da je bivalo. Tamo negde na prelasku pedesetih u šezdesete, sa čežnjom smo prolazili pored *Lotosa* (eno u Zmaj Jovinoj je to postao džez klub) i posmatrali u pasažu vitrine s fotografijama oblaženih striptizeta. Oblaženih? Ama, za današnje vreme to su bile čedne devojke što bi mogle da se nadu i u bukvarima za prvake (ionako tamo ima nekih nedostojnih, ali to nije tema ove priče).

„Pampur“ bar (u Makedonskoj, na mestu gde je Osiguravajući zavod) nije imao vitrine sa slikama, ali bilo je tu, u dvorištu potleuše nešto drugo: najbolji burek u Beogradu. Od sira, mesa, spanaća, jaja, sa višnjama, jabukama... Šta sve ne. Zabava do neba!

Ipak, zavideli smo starijima što su se spuštali niz stepenice, zamišljali šta se sve tamo događa, nesvesni da sve već znamo. Imao sam, u to doba sredinom prošlog veka, kada se država lagano otrešala nasleđa sovjeta, zadovoljstvo da mi je rodnu kuću od cirkusa delila jedna rasklimatana taraba. Zahvaljujući toj tarabi lično sam poznavao sve zvezde *Adria* cirkusa, zavideo njihovoj deci na artistskoj budućnosti i stalnom putovanju; oni zavideli meni što mogu da steknem nešto više od jednokratnih prijatelja, i tako... Hrlili smo svi zajedno u srećniju budućnost.

Dvorište mi je bilo neka vrsta prolaznog koridora. Pred svaku predstavu, ovo je bio put kojim su, oni što nisu stanovali u komšiluku, nalazili način da stignu do šatre, a da izbegnu blagajnu, smeštenu baš tamo odakle nas

Cirkus

Imao je cirkus još nešto jedinstveno za nas. Kada se šatre spakuju, pa odu, na mestu gde je bio vagon-bife, nastajala je potraga za *zlatnom žicom*. Vazda su nekom ispadali dinari, dvodinarke, velike aluminijumske petodinarke. Ostale zaboravljene i zatrpane. Nije to bilo baš malo: moglo je da se nakupi za bioskop (*Slavija*, naravno: i to, pride i najlepšu knjižaru u komšiluku, srušili su, pa postavili parking), ili da se kupi sveska *crtanih romana*. Bilo je to vreme kada su kaubojci prestali da nam budu ideološki neprijatelji, pa smo mogli da biramo kakvog Džona Vejna želimo: u video ili crtanoj izdanju, oba C/B.

Mного godina kasnije, kada su samoupravljači rešili da rasprodaju artiste cirkusa *Adria*, i kupe ringšpile i preteče današnjih slot aparata, artisti (sem dresera lavova i slovna za koje ne znam gde su našli uhlebljenje) snašli su se. Pogadate: ko u *Lotos*, ko u novonastali *Mežestik*, ko u *Metropol*.

Biće da je vreme zabave konstantno, da se samo glumci i artisti menjaju. ■

Belgrade Fair- Bazar

Some of the halls of the Belgrade Fair have been permanently converted to a shopping centre, with a large number of small shops selling textiles, consumer electronics, cosmetics, food and various useful bits and bobs. The key attraction of this Bazar, as it is officially known, is that it is also open on Sundays. The Belgrade Fair has a special allure on those days when a fair is being held and especially during the New Year Fair (Novogodišnji vašar). 2655-740 Working hours 10am-8pm

Souvenirs

You can buy all sorts of souvenirs in Knez Mihailova St. and in Kalemegdan Park. For classical souvenirs such as magnets, t-shirts, café cups and sport hats Belgrade window Knez Mihailova 6 www.kcb.org.rs is the right place for buying it, as well as Souvenirs & Gifts Dragoslava Jovanovica 13 www.suvenir-pokloni.rs If you prefer traditional ethno souvenirs try in Zdravo živo Nusiceva 3 www.zdravozivo.co.rs and find yourself the typical peace of Serbian spirit

Green Markets

Every part of the city has its own Green market - open-air places where season fruit and vegetables can be bought. They are habits and needs, part of everyday life in the City. Beside fruits and vegetables, you can buy fish, eggs, cheese and meet. Please note that everything you buy is natural. Prices are very popular and the experience is really unique. Best time to try it is on Saturdays and Sundays. Working hours: 6 am - 5 pm Markets in the center: Zeleni venac, Kalenić, Palilula, Bajloni, Đerem.

Information

BELGRADE NIKOLA TESLA AIRPORT
Tel. 209 4444
www.airport-belgrade.co.rs

Transfers from the airport to the city centre:
Jat Airways - bus service
Journey time: 30 min; Route: Hotel Slavija terminal - Railway Station - Novi Beograd (Fontana shopping centre) - Nikola Tesla Airport
Hours of operation: first to last flight - every hour
GSP (City public transport) - bus route 72
Journey time: 40 min.
Route: Zeleni venac market - Novi Beograd

Municipality - Studentski grad - Vojvodanska ulica - Nikola Tesla Airport
Hours of operation: 4:45 am - 11:40 pm
Frequency: every 30 min.

SERBIAN RAILWAYS

Nemanjina 6
tel. 3616 722
www.zeleznic Srbije.com

BELGRADE COACH STATION

Železnica 4 (switchboard) tel. 264 4455, fax: 2659 480
www.bas.co.yu

LASTA

Niški put 4
Tel. 2882 740, fax: 2892 392
www.lasta.co.yu
International services tel/fax: 2882 364

CITY TRANSPORT

Single tickets can be bought in public transport vehicles, from the driver or conductor, at kiosks marked with a ticket sales sticker and at GSP points-of-sale. Day services (4 am - midnight) In Belgrade you can use:
● buses, trolleybuses and trams run by GSP "Beograd"

(Belgrade City Public Transport Company) and bus services operated by private bus companies, on around 130 routes in the immediate city area, both day and night services
● express minibus routes in the immediate city area marked with E letter
● buses operated by Lasta transport company and private bus companies on suburban routes
● taxi and rent-a-car services. Taxi is very cheap, so you can drive through the city from 100 up to 500 dinars, not more. You can find it very easily, on the street, but if you phone them, most of them will give you a discount. So, check their phone numbers on our web site www.tob.co.rs
9801 taxi is recommended!

TOURIST INFORMATION CENTRES:

- Nikola Tesla Airport, tel. 209 7638 (9 am - 8 pm)
- Makedonska 5, tel. 3343 460 (9 am - 8 pm, Sat 9 am - 5 pm, Sun 10 am - 4 pm)
- Terazije, in the subway by the "Palata" Albania" tel. 2635 622, tel. 2635 343 (9 am - 8 pm, Sat 9 pm - 5 pm, Sun. closed)
- Main Railway Station, tel. 361 2732 (9 am - 8 pm, Sat 9 am - 5 pm, Sun 10 am - 4 pm)
- Sava Passenger Dock, Karadordeva (March-November 8 am - 7 pm)
TOST Tourist Information Centre, Dečanska 8a, tel. 3230 566
Zemun Tourist Centre, Zmaj Jovina 14, tel. 2192 094

Hram Svetog Save
www.hramsvetogsave.com

...zato što volim
BEOGRAD
Top 10

Trg Republike, Knez Mihailova
ulica i Kosančićev venac

Skadarlija – boemska četvrt

Topčiderski park

Zemun - Gardoš

Ada Ciganlija
www.adaciganlija.rs

Beogradska tvrđava
www.beogradskatvrđjava.co.rs

Dvorovi Beograda –
Kraljevski dvor i Beli dvor,
Stari dvor, Novi dvor

Planina Avala

Tourist
Organization
of Belgrade

www.tob.co.rs

Arheološko nalazište Vinča
www.dtgrocka.com